

INTRODUCCIÓ
A LA UE

Europa en dotze lliçons

Pascal Fontaine



Unio Europea

INTRODUCCIÓ A LA UE

*Aquesta publicació forma part d'una sèrie sobre la UE,
la seva missió i els seus èxits.*

*Podeu descarregar-vos altres publicacions
sobre la UE al web següent:*

http://europa.eu/pol/index_es.htm

Com funciona la Unió Europea
Europa 2020: estratègia de creixement d'Europa
Europa en dotze lliçons ✕
Els pares fundadors de la EU

Afers Marítims i Pesca
Agenda digital
Agricultura
Ajuda Humanitària i Protecció Civil
Ampliació
Banca i finances
Comerç
Competència
Consumidors
Cooperació internacional i desenvolupament
Cultura i medis audiovisuals
Duanes
Educació, formació, joventut i esport
Empresa
Energia
Fiscalitat
Fronteres i seguretat
Justícia, drets fonamentals i igualtat
L'unió econòmica i monetària i l'euro
Lluita contra el Fraude
Medi Ambient
Mercat interior
Migració i asil
Ocupació i Política Social
Política Climàtica
Política Exterior i de Seguretat
Política Regional
Pressupost
Recerca i Innovació
Salut
Seguretat Alimentària
Transport

**Introducció a la UE:
Europa en dotze lliçons, Pascal Fontaine.**

Comissió Europea
Direcció General de Comunicació
Publicacions
1049 Brussel·les
BÈLGICA

Manuscrit actualitzat el gener del 2014

Il·lustració de la coberta: © Maciej Frolow/
Brand X Pictures/Jupiterimages

48 pàg. — 21 × 29.7 cm
ISBN 978-92-79-39943-5
doi:10.2775/13513

Luxemburg: Oficina de Publicacions
de la Unió Europea, 2015

© Unió Europea, 2015
Reproducció autoritzada; l'ús o reproducció de qualsevol
de les fotos d'aquesta publicació ha de ser autoritzat
pels propietaris dels seus drets d'autor.

INTRODUCCIÓ A LA UE

Europa en dotze lliçons

Pascal Fontaine

Index

1. El perquè de la Unió Europea	3
2. Deu fites històriques	6
3. L'ampliació i la política de veïnatge	8
4. Com funciona la UE	11
5. Què fa la UE	16
6. El mercat únic	21
7. L'euro	24
8. Coneixement i innovació	27
9. Què vol dir ser ciutadà europeu	28
10. Una Europa de llibertat, seguretat i justícia	31
11. La UE en el món	34
12. El futur d'Europa	37
Fites històriques de la integració europea	39

1. El perquè de la Unió Europea

Aquesta és la missió de la UE al segle XXI:

- ▶ *preservar i consolidar la pau entre els Estats membres;*
- ▶ *fomentar la cooperació entre tots els Estats membres;*
- ▶ *garantir la seguretat dels europeus;*
- ▶ *promoure la solidaritat econòmica i social;*
- ▶ *preservar la identitat i la diversitat europees davant de la globalització;*
- ▶ *escampar pel món els valors que compartim els europeus.*

I. La pau a Europa

Abans d'esdevenir un autèntic objectiu polític, la idea d'una Europa unida només era un somni que conreaven filòsofs i visionaris. Víctor Hugo, per exemple, s'imaginava uns «Estats Units d'Europa» pacífics i basats en els ideals humanistes. Però les guerres tan terribles que van assolir el continent europeu durant la primera meitat del segle XX ens van arrabassar aquest somni.

Ara, de la runes de la Segona Guerra Mundial va sorgir un raig d'esperança. El bàndol que s'havia oposat al totalitarisme estava decidit a posar fi per sempre més a l'odi i a la rivalitat a Europa i va voler posar els fonaments d'una pau duradora. Entre 1945 i 1950 uns quants homes d'estat plens de coratge (Robert Schuman, Konrad Adenauer, Alcide de Gasperi i Winston Churchill) emprenen la tasca de convèncer tothom de la necessitat d'iniciar una nova etapa. La idea era crear a Europa occidental una nova estructura política basada en interessos comuns que tingués com a fonament uns tractats que garantissin l'estat de dret i la igualtat de tots els països.

El 9 de maig de 1950 Robert Schuman, ministre francès d'Afers Exteriors, fent-se ressò de la idea originalment concebuda per Jean Monnet, va proposar de crear la Comunitat Europea del Carbó i de l'Acer (la CECA). L'objectiu era posar la producció de carbó i d'acer d'uns països que havien estat enemics sota una autoritat comuna: l'Alta Autoritat. A més de ser una idea pràctica, contenia una enorme càrrega simbòlica perquè la matèria primera per fer la guerra es transformava en instrument de pau i reconciliació.

II. Una unió de països europeus

La Unió Europea va fer possible la reunificació d'Alemanya després de la caiguda del mur de Berlín l'any 1989. Amb la descomposició de l'imperi soviètic, l'any 1991, els països de l'Europa Central i Oriental, que durant dècades havien viscut a l'altra banda del teló d'acer, van recuperar el dret a triar el seu destí i n'hi va haver molts que van decidir que havien de compartir el seu futur amb el concert de nacions europees democràtiques. Deu van ingressar a la UE el 2004, dos més el 2007 i finalment Croàcia ho va fer el 2013.



La caiguda del mur de Berlín el 1989 va fer que s'anessin esborrant les velles divisions del continent europeu.

Però el procés d'ampliació continua i hi ha vuit països més que es troben en diferents fases de preparació d'una eventual adhesió.

III. Seguretat

L'Europa del segle XXI encara té problemes de seguretat. La UE ha de prendre mesures eficaces per garantir la seguretat dels seus Estats membres i ha de col·laborar de manera constructiva amb les regions situades més enllà de les seves fronteres: els Balcans, el nord de l'Àfrica, el Caucas i l'Orient Mitjà. També ha de protegir els seus interessos militars i estratègics i col·laborar amb els seus aliats, especialment al si de l'OTAN, i desenvolupar una autèntica política europea de seguretat i defensa.

De fet, seguretat interior i seguretat exterior són dues cares de la mateixa moneda. La lluita contra el terrorisme i la delinqüència organitzada demana una estreta col·laboració entre les forces de policia dels Estats membres. Un dels nous reptes d'Europa és fer de la UE un espai de llibertat, seguretat i justícia, en el qual tots els ciutadans estiguin protegits per la llei i puguin accedir a la justícia en igualtat de condicions. Per aconseguir-ho, els governs de la UE han de col·laborar més estretament i institucions com ara Europol, que és l'Oficina Europea de Policia, o l'agència Eurojust, que fomenta la col·laboració de les fiscalies, judicatures i cossos de policia dels Estats membres de la UE, hi han de tenir un paper més actiu i eficaç.

IV. Solidaritat econòmica i social

La Unió Europea es va crear per assolir objectius polítics, però per arribar-hi també calia fomentar la cooperació econòmica.

Els països europeus representen un percentatge cada vegada més petit de la població mundial. Per tant, han de mantenir-se units si volen continuar garantint el creixement econòmic i ser capaços de competir a escala mundial amb les altres grans economies. Cap país de la UE tot sol no és prou fort per competir en el comerç internacional. Per poder fer economies d'escala i trobar nous clients, les empreses europees necessiten una base més àmplia que el seu mercat nacional, i el mercat únic europeu ofereix precisament aquesta base. Per garantir que d'aquest mercat de més de 500 milions de consumidors se'n puguin beneficiar el màxim nombre de persones possible, la UE s'esforça per suprimir els obstacles al comerç i estalviar a les empreses un munt de tràmits burocràtics innecessaris.

Però el pes de l'Europa de la lliure competència és compensat pel pes de l'Europa solidària i això té uns beneficis claríssims per als ciutadans europeus: per exemple, en cas d'inundacions o altres catàstrofes naturals, els europeus sempre reben ajuda dels pressupostos de la UE. A més, els Fons Estructurals, que gestiona la Comissió Europea, estimulen i complementen els esforços de les autoritats nacionals i regionals de la UE per reduir les desigualtats entre els territoris europeus. Els diners procedents tant del pressupost de la UE, com dels crèdits del Banc Europeu d'Inversions es fan servir per millorar les infraestructures de transport com ara xarxes d'autopistes o trens d'alta velocitat, que faciliten l'accés a les regions perifèriques i impulsen el comerç transeuropeu.

La crisi financera mundial del 2008 va provocar la recessió econòmica més greu de la història de la UE. Els governs i les institucions europees van haver d'actuar ràpidament per rescatar els bancs i es va haver d'atorgar assistència financera als Estats membres més afectats. Disposar d'una moneda única va servir per protegir la zona euro de l'especulació i de la devaluació. El 2010 la UE i els seus Estats membres van haver de coordinar esforços a corre-cuita per reduir el deute públic. A partir d'ara els Estats membres de la UE hauran de fer pinya per fer front a les crisis econòmiques mundials i per trobar plegats la manera de sortir de la recessió i el camí cap a un desenvolupament sostenible.

V. Preservació de la identitat i diversitat europees davant de la globalització

Les societats postindustrials europees són cada vegada més complexes. A Europa el nivell de vida ha experimentat un creixement continu, però encara hi ha diferències importants entre rics i pobres, i aquestes diferències s'han incrementat a causa de la recessió econòmica, la deslocalització industrial, l'envelliment de la població o les estretors que pateixen les finances públiques. És important, doncs, que els Estats membres de la UE treballin plegats per trobar una solució a tots aquests problemes.

Però això no ho han de fer a costa d'esborrar la seva identitat lingüística ni cultural. Ben al contrari, moltes activitats de la UE ajuden a promoure les peculiaritats regionals i la rica diversitat de totes les tradicions i cultures d'Europa.



«Unida en la diversitat» és el lema de la UE. Treballar junts dóna bons resultats.

A la llarga, tots els Estats membres de la UE en trauran profit. Seixanta anys d'integració europea han demostrat que com a una sola entitat la UE té més pes que la simple suma de les seves parts: en conjunt la UE té un pes econòmic, social, tecnològic, comercial i polític que no tenen els Estats membres individualment. Sens dubte, actuar com a una unitat i tenir una sola veu té un valor afegit ben clar.

En el món actual les economies emergents, com ara la Xina, l'Índia o el Brasil, s'estan posant al nivell dels Estats Units com a superpotències mundials. Per això és més vital que mai que els Estats membres de la Unió Europea es mantinguin units i formin una massa crítica prou gran que els permeti mantenir la seva influència en el món.

Com exerceix la UE aquesta influència?

- la Unió Europea és la primera potència comercial del món i per això mateix té un paper decisiu en negociacions internacionals com ara les de l'Organització Mundial del Comerç (OMC), que té 159 països membres, o les de les Nacions Unides sobre el canvi climàtic;
- la UE pot adoptar una posició única en qüestions delicades que preocupen la ciutadania com ara la protecció del medi ambient, les energies renovables, el «principi de prevenció» en matèria de seguretat alimentària, els aspectes ètics de la biotecnologia, la necessitat de protegir les espècies en perill d'extinció, etc.;
- la UE és qui més esforços fa a nivell mundial per lluitar contra l'escalfament del planeta; el mes de desembre del 2008 es va comprometre unilateralment a reduir un 20 % abans del 2020 les emissions de gasos d'efecte hivernacle.

En el cas dels europeus, doncs, la vella dita que diu que «la unió fa la força» és més rellevant que mai.

VI. Els valors europeus

La UE vol promoure els valors humanitaris i de progrés i vetllar perquè les persones siguin les beneficiàries i no pas les víctimes dels grans canvis que s'estan produint actualment al món. I és que, per satisfer les necessitats dels ciutadans, no n'hi ha prou amb les forces del mercat o l'acció unilateral d'un país qualsevol.

És per això que la UE és portadora d'un missatge d'humanitat i d'un model de societat amb el qual s'identifica la gran majoria de la ciutadania. Els europeus s'estimen els seus valors: el respecte dels drets humans, la solidaritat social, la llibertat d'empresa, la distribució equitativa dels beneficis del creixement econòmic, la preservació del medi ambient, el respecte de la diversitat cultural, lingüística i religiosa i una síntesi harmoniosa de tradició i progrés.

La Carta dels Drets Fonamentals de la Unió Europea es va proclamar a Niça el mes de desembre de l'any 2000. Ara és jurídicament vinculant gràcies a la seva incorporació en el Tractat de Lisboa, que va entrar en vigor l'1 de desembre del 2009. La Carta dels Drets Fonamentals estableix tots els drets reconeguts avui dia pels Estats membres de la UE i pels seus ciutadans. Aquests drets i valors que compartim creen un sentiment de pertinença entre els europeus. A tall d'exemple, esmentem només que tots els Estats membres de la UE han abolit la pena de mort.

2. Deu fites històriques

- ▶ 1951: Fundació de la Comunitat Europea del Carbó i de l'Acer amb sis membres fundadors.
- ▶ 1957: Signatura per part dels sis membres fundadors dels Tractats de Roma pels quals s'estableix la Comunitat Econòmica Europea (CEE) i la Comunitat Europea de l'Energia Atòmica (Euratom).
- ▶ 1973: Ampliació de la Comunitat Econòmica Europea a nou Estats membres i desenvolupament de polítiques comunes.
- ▶ 1979: Primera elecció al Parlament Europeu per sufragi universal directe.
- ▶ 1981: Primera ampliació mediterrània.
- ▶ 1992: Creació del mercat únic europeu.
- ▶ 1993: Fundació de la Unió Europea (UE) pel Tractat de Maastricht.
- ▶ 2002: Es posa en circulació l'euro.
- ▶ 2007: La UE ja té vint-i-set Estats membres
- ▶ 2009: Entrada en vigor del Tractat de Lisboa, que canvia el funcionament de la UE

1.

El 9 de maig de 1950 la declaració de Schuman proposava la creació de la Comunitat Europea del Carbó i de l'Acer, que es va fer realitat el 18 d'abril de 1951 amb el Tractat de París. Això va posar en marxa el mercat comú del carbó i de l'acer entre els sis membres fundadors: Bèlgica, la República Federal d'Alemanya, França, Itàlia, Luxemburg i els Països Baixos. L'objectiu, acabada no feia gaire la Segona Guerra Mundial, era consolidar la pau entre vençuts i vencedors, unir-los com a iguals i fer-los compartir institucions.

2.

Amb la signatura dels Tractats de Roma el 25 de març de 1957 aquests sis Estats membres van crear la Comunitat Europea de l'Energia Atòmica (Euratom) i la Comunitat Econòmica Europea (CEE). La CEE suposava la creació d'un mercat comú d'una àmplia gamma de béns i serveis. L'1 de juliol de 1968 es van suprimir els

drets de duana entre els Estats membres i al llarg dels anys seixanta es van començar a implantar les polítiques comunes, especialment en els àmbits agrícola i comercial.

3.

L'èxit obtingut va animar Dinamarca, Irlanda i el Regne Unit a unir-se al grup. Aquesta primera ampliació, de sis a nou membres, va tenir lloc l'any 1973. Alhora, es van desenvolupar noves polítiques en l'àmbit social i ambiental i l'any 1975 es va crear el Fons Europeu de Desenvolupament Regional (FEDER).

4.

El mes de juny de 1979 es va fer un pas decisiu amb la celebració de les primeres eleccions al Parlament Europeu per sufragi universal directe. D'ençà d'aleshores se'n convoquen cada cinc anys.

Va ser un 9 de maig de l'any 1950 que el ministre francès d'Afers Exteriors, Robert Schuman, va exposar públicament la seva idea de crear una unió europea; vet aquí per què se celebra el dia d'Europa el 9 de maig.



5.

L'any 1981 va ingressar Grècia a les Comunitats Europees i l'any 1986 va ser seguida d'Espanya i Portugal. L'ampliació de les Comunitats Europees als països del sud d'Europa va fer més necessaris els programes d'ajuda regional.

6.

Al principi dels anys vuitanta, una recessió econòmica mundial va generar una onada d'eupessimisme. Però l'esperança es va recuperar de seguida l'any 1985 quan la Comissió Europea, presidida per Jacques Delors, va publicar un llibre blanc amb els fonaments necessaris i un calendari per enllestir completament el mercat únic europeu abans de l'1 de gener de 1993. Aquest ambiciós objectiu va quedar consagrat en l'Acta Única Europea, que es va signar el mes de febrer de 1986 i va entrar en vigor l'1 de juliol de 1987.

7.

L'escenari polític d'Europa va canviar radicalment amb la caiguda del mur de Berlín l'any 1989, que va anar seguida de la reunificació alemanya, l'octubre de 1990, i de la democratització dels països de l'Europa Central i Oriental, alliberats del control de la Unió Soviètica, que també va haver de fer front a la seva pròpia dissolució el mes de desembre de 1991.

Mentrestant, els Estats membres de la CEE van negociar un nou Tractat, que va ser adoptat el mes de desembre de 1991 a Maastricht pel Consell Europeu, és a dir, pels caps d'estat i de govern. El Tractat de Maastricht, que va entrar en vigor l'1 de novembre de 1993, va crear la Unió Europea (UE), que afegia la cooperació intergovernamental al sistema comunitari existent aleshores en àmbits com ara la política exterior o la seguretat interior.

8.

L'any 1995 tres nous països, Àustria, Finlàndia i Suècia, van ingressar a la Unió Europea, que va passar a tenir quinze Estats membres. Mentrestant, Europa havia de fer front als reptes cada dia més grossos que representava la globalització. Les noves tecnologies i l'extensió de l'ús d'Internet estaven modernitzant les economies, però també creaven tensions socials i culturals.

A tot això, la UE estava immersa en el projecte més espectacular que havia tingut mai: crear una moneda

única per facilitar la vida a les empreses, als consumidors i als viatgers. L'1 de gener del 2002 l'euro va substituir les monedes de dotze Estats membres de la UE, que van formar el que es coneix com a «zona euro». Avui dia l'euro és una de les principals divises del món, juntament amb el dòlar nord-americà.

9.

A mitjan anys noranta es va començar a preparar l'ampliació més gran de la història de la UE. Es van rebre les sol·licituds d'adhesió de sis antics països del bloc soviètic (Bulgària, Eslovàquia, Hongria, Polònia, la República Txeca i Romania), dels tres països bàltics que havien format part de l'antiga Unió Soviètica (Estònia, Letònia i Lituània), d'una de les repúbliques de l'antiga Iugoslàvia (Eslovènia) i de dos països mediterranis (Malta i Xipre).

La UE va acollir amb una gran satisfacció aquesta oportunitat de contribuir a l'estabilització del continent europeu tot estenent els beneficis de la integració europea a tots aquests països la majoria dels quals eren joves democràcies. Les negociacions es van iniciar el mes de desembre de 1997 i deu dels països candidats van ingressar a la Unió Europea l'1 de maig del 2004, Bulgària i Romania ho van fer l'1 de gener del 2007 i Croàcia el 2013. Amb aquestes ampliacions la UE ha passat a tenir vint-i-vuit Estats membres.

10.

Per poder fer front als reptes tant complexos del segle XXI, la nova UE ampliada necessitava un mètode més senzill i eficaç d'adoptar decisions en comú. Es van proposar un seguit de normes, que es van incloure en un projecte de constitució europea, que es va signar el mes d'octubre del 2004 i que havia de substituir els Tractats d'aleshores. Però l'any 2005 el text va ser rebutjat en referèndum per França i els Països Baixos i la constitució europea va haver de ser substituïda pel Tractat de Lisboa, que va ser signat el 13 de desembre del 2007 i va entrar en vigor l'1 de desembre del 2009. El Tractat de Lisboa modifica, però no substitueix, els Tractats anteriors i incorpora la majoria dels canvis que s'havien inclòs en la constitució europea; crea, per exemple, la figura del president permanent del Consell Europeu i el càrrec d'Alt Representant d'Afers Exteriors i de Política de Seguretat de la Unió.

Justament aleshores va esclatar la crisi financera, que ens va obligar a adoptar un seguit de decisions per garantir l'estabilitat dels bancs, reduir el deute públic i coordinar les polítiques econòmiques dels Estats membres i, especialment, la dels que compartien l'euro.

3. L'ampliació i la política de veïnatge

- ▶ *La Unió Europea té les portes obertes per a qualsevol país europeu que compleixi els criteris democràtics, polítics i econòmics per ser-ne membre.*
- ▶ *Després de les successives ampliacions la UE ha passat de tenir sis Estats membres a tenir-ne vint-i-vuit; actualment, hi ha vuit països que estan negociant l'adhesió a la UE o es troben en diferents fases per fer-ho; els tractats d'adhesió han de ser aprovats per unanimitat pels Estats membres; a més, abans de cada nova ampliació, la UE ha d'avaluar la seva capacitat d'absorbir el nou Estat membre i la capacitat de les institucions europees de continuar funcionant com Déu mana.*
- ▶ *Les successives ampliacions han reforçat i consolidat la democràcia i la seguretat a Europa i han fet créixer el seu potencial comercial i econòmic.*

I. La reunificació d'un continent

A. UNA UNIÓ DE VINT-I-VUIT ESTAT MEMBRES

En la seva reunió del mes de desembre del 2002 a Copenhaguen el Consell Europeu va encetar una de les etapes més importants de la història de la integració europea: en convidar dotze països més a ingressar-hi, la Unió Europea no només estava a punt de fer créixer la seva població i ampliar els seus límits geogràfics; estava sobretot posant terme a la divisió que patia el nostre continent des de 1945. Els països europeus que feia dècades que no havien gaudit de cap llibertat podien finalment unir-se al concert de nacions europees democràtiques. Així, Eslovàquia, Eslovènia, Estònia, Hongria, Letònia, Lituània, Polònia i la República Txeca, juntament amb les illes mediterrànies de Malta i Xipre, van esdevenir membres de la UE l'any 2004. Bulgària i Romania ho van fer el 2007. Croàcia va presentar la seva sol·licitud el 2003 i hi va ingressar el 2013. Tots aquests països són ara socis d'un projecte transcendentat concebut pels pares fundadors de la UE.

B. NEGOCIACIONS ACTUALS

Turquia, que és membre de l'OTAN i té signat un acord d'associació de llarga durada amb la UE, és candidata a l'adhesió des de 1987. La seva ubicació geogràfica i la seva història política han fet que la UE dubtés molt abans de respondre afirmativament a la seva sol·licitud. El mes d'octubre del 2005, però, es van iniciar finalment les negociacions d'adhesió. Alguns Estats membres han expressat els seus dubtes pel que fa a la possibilitat que Turquia pugui arribar a ser membre de la Unió Europea i proposen un acord alternatiu dit «associació privilegiada».

Els països dels Balcans occidentals, molts dels quals formaven part de l'antiga Iugoslàvia, s'estan tombant cap a la Unió Europea per accelerar la seva reconstrucció econòmica, millorar les seves relacions mútues, marcades pels enfrontaments ètnics i religiosos, i consolidar les seves institucions democràtiques. La UE ha concedit l'estatus de «país candidat» a Albània, l'antiga República iugoslava de Macedònia, Montenegro i Sèrbia. De moment, Bòsnia i Hercegovina només és un candidat potencial. Kosovo va declarar la seva independència el 18 de febrer del 2008 i també podria esdevenir un país candidat un cop s'hagin conclòs les negociacions actuals sobre el seu futur.

Islàndia, que també va patir la crisi financera del 2008, va sol·licitar l'adhesió el 2009, però a petició seva el 2013 es van interrompre les negociacions.

II. Condicions per a l'adhesió

A. CRITERIS JURÍDICS

La integració europea sempre ha estat un procés polític i econòmic obert a tots els països europeus disposats a signar els Tractats i a incorporar la legislació de la UE en el seu ordenament jurídic. Segons l'article 49 del Tractat de Lisboa, qualsevol país europeu pot sol·licitar l'ingrés com a membre de la Unió Europea si respecta els principis de llibertat i democràcia, els drets humans, les llibertats fonamentals i l'estat de dret.

B. CRITERIS DE COPENHAGUEN

L'any 1993, arran de les sol·licituds dels antics països comunistes per ingressar en la Unió Europea, el Consell Europeu va establir tres criteris que calia complir per esdevenir-ne membre. En el moment de l'adhesió tot nou Estat membre ha de tenir:



Dubrovnik, la perla de l'Adriàtic, a Croàcia, l'últim país que s'ha adherit a la UE.

- institucions estables que garanteixin la democràcia, l'estat de dret, els drets humans i el respecte i la protecció de les minories;
- una economia de mercat que funcioni i la capacitat de respondre a la pressió de la competència i de les forces del mercat dins de la Unió;
- la capacitat de complir les obligacions que comporta el fet de pertànyer a la Unió, inclòs el suport dels seus objectius, i una administració pública capaç d'assolir i fer aplicar la legislació europea.

C. EL PROCÉS D'ADHESIÓ

Les negociacions d'adhesió se celebren entre el país candidat i la Comissió Europea en representació de la UE. Un cop finalitzades les negociacions, els Estats membres han de decidir per unanimitat en el Consell si accepten l'adhesió del nou estat. El Parlament Europeu també hi ha de donar el seu vistiplau per majoria absoluta. Tot seguit, tots i cadascun dels Estats membres i el país candidat han de ratificar el tractat d'adhesió d'acord amb els ordenaments jurídics respectius.

Durant el període de negociació és habitual que els països candidats rebin una ajuda financera preadhesió de la UE per modernitzar les seves economies. També s'acostumen a celebrar «acords d'estabilització i associació» en virtut dels quals la UE supervisa directament les reformes econòmiques i administratives que han de fer els països candidats per estar en condicions de pertànyer a la Unió.

III. Els límits geogràfics de la UE

A. FRONTERES GEOGRÀFIQUES

Els debats públics sobre el futur de la UE palesen que molts europeus voldrien que es fixessin definitivament les fronteres exteriors de la Unió Europea i que es preservés la identitat europea. No hi ha respostes fàcils a aquestes qüestions sobretot perquè cada Estat membre té interessos econòmics o geopolítics diferents. Els països bàltics i Polònia defensen l'adhesió d'Ucraïna a la UE, però, què en pensen els seus veïns? La situació política de Bielorússia i la posició estratègica de Moldàvia plantegen molts problemes. I si Turquia entra a la UE, què passa amb Armènia, Geòrgia i la resta de països del Caucas?

D'altra banda, malgrat complir les condicions, Liechtenstein, Noruega i Suïssa no són membres de la Unió Europea perquè l'opinió pública d'aquests països no hi està a favor.

L'opinió pública dels Estats membres està dividida pel que fa a la qüestió de les fronteres definitives. Si s'apliquen només criteris geogràfics i no es tenen en compte els valors i principis democràtics, a l'últim la UE pot arribar a tenir quaranta-set Estats membres, inclosa Rússia, és a dir, els mateixos que el Consell d'Europa, que no és cap òrgan de la UE. Però l'adhesió de Rússia crearia un desequilibri polític i geogràfic inassolible per a la Unió Europea.

Ara per ara, el criteri més enraonat és que qualsevol país europeu pugui sol·licitar l'adhesió a la UE sempre que n'incorpori tota la legislació i estigui preparat per adoptar l'euro. La integració europea és un procés que es va iniciar el 1950 i el desig de fixar definitivament les fronteres de la UE és, doncs, contrari a la natura mateixa d'aquest procés.

B. POLÍTICA DE VEÏNATGE

Les ampliacions del 2004 i del 2007 van ampliar les fronteres de la Unió Europea cap a l'est i cap al sud i van plantejar la qüestió de les relacions de la UE amb els seus nous veïns. Aquests nous països limítrofs tenen problemes d'estabilitat i de seguretat i la Unió Europea vol evitar que es creïn noves línies divisòries amb aquestes regions. Entre altres coses, cal trobar una resposta a les amenaces que representen per a la nostra seguretat la immigració il·legal, els talls de subministrament energètic, la degradació del medi ambient, la delinqüència organitzada transfronterera o el terrorisme. És per això que la UE ha creat una nova política europea de veïnatge per regular les relacions amb els seus veïns de l'est (Armènia, l'Azerbaidjan, Bielorússia, Geòrgia, Moldàvia i Ucraïna) i del sud (Algèria, Egipte, Israel, Jordània, el Líban, Líbia, el Marroc, els Territoris Ocupats de Palestina, Síria i Tunísia).

Gairebé tots aquests països han signat acords de cooperació o d'associació amb la UE en virtut dels quals es comprometen a assumir els valors i principis que compartim a Europa, com ara la democràcia, els drets humans o l'estat de dret, i avançar en la via de l'economia de mercat, el desenvolupament sostenible i la reducció de la pobresa. Per la seva banda, la UE ofereix assistència financera, tècnica i macroeconòmica, moltes facilitats per concedir visats i ajuda al desenvolupament.

Des de 1995 els països del sud del Mediterrani han estat vinculats a la Unió Europea per acords polítics, econòmics i diplomàtics coneguts primer com a «Procés de Barcelona» i després com a «Associació Euromediterrània», que aplega els vint-i-vuit Estats membres de la UE i els setze països associats del sud del Mediterrani i l'Orient Mitjà.

L'assistència financera de la UE a tots dos grups de països es gestiona a través de l'Instrument Europeu de Veïnatge i Associació.



La UE concedeix ajuda financera als seus veïns per ajudar-los a fer tirar endavant la seva economia.

4. Com funciona la UE

- ▶ En el que se'n diu Consell Europeu es reuneixen els caps d'estat i de govern dels Estats membres per decidir les orientacions polítiques generals de la UE i prendre decisions sobre els temes més importants.
- ▶ D'altra banda, els ministres dels Estats membres es reuneixen en el que se'n diu simplement Consell o Consell de Ministres per prendre decisions concretes i aprovar la legislació de la UE en codecisió amb el Parlament.
- ▶ El Parlament Europeu representa el poble i comparteix el poder legislatiu i els poders pressupostaris amb el Consell.
- ▶ La Comissió Europea representa l'interès comú de la UE i n'és el principal òrgan executiu; té la facultat de proposar la legislació i vetlla per l'aplicació correcta de les polítiques de la UE.

I. Les institucions que prenen les decisions

La Unió Europea és més que una simple confederació de països, però encara no ha arribat a ser un estat federal. En realitat, és una estructura que no coincideix amb cap de les categories jurídiques tradicionals. Històricament és única i el seu sistema de presa de decisions ha estat en constant evolució des de fa gairebé seixanta anys.

Els Tractats constitueixen el que es coneix com a dret originari i d'ells procedeix el dret derivat, que té una incidència directa en la vida quotidiana dels ciutadans europeus. El dret derivat està constituït pels reglaments, directives i recomanacions aprovats per les institucions europees.

Aquesta legislació, juntament amb les polítiques de caràcter general de la UE, és el resultat de les decisions que prenen el Consell (que representa els governs nacionals), el Parlament Europeu (que representa el poble) i la Comissió Europea (òrgan independent dels governs que defensa l'interès col·lectiu europeu). A més,

com veureu més endavant, hi ha d'altres institucions i organismes europeus, però aquests que acabem d'esmentar són els fonamentals.

A. EL CONSELL EUROPEU

El Consell Europeu és la institució política que es troba al cim de tota l'estructura de la UE. Està format pels caps d'estat i de govern (presidents o primers ministres) de tots els Estats membres de la UE, més el President de la Comissió Europea, figura que esmentarem més endavant. En principi, el Consell Europeu es reuneix quatre vegades l'any a Brussel·les i té un President permanent encarregat de coordinar la seva feina i de garantir-ne la continuïtat. El President permanent del Consell Europeu és elegit per majoria qualificada dels seus membres per un període de dos anys i mig i només pot ser reelegit una vegada.

El Consell Europeu fixa quins han de ser els objectius de la UE i estableix la via per assolir-los. Impulsa les principals iniciatives de la UE i adopta decisions en qüestions controvertides sobre les quals no s'ha pogut arribar a un acord en el Consell de Ministres. També



Una Europa més democràtica: ara, arran del Tractat de Lisboa, els ciutadans europeus poden fer propostes legislatives a la UE.

s'ocupa de les qüestions internacionals més importants mitjançant la Política Exterior i de Seguretat Comuna (PESC), un mecanisme que permet coordinar les polítiques exteriors dels Estats membres de la UE.

B. EL CONSELL O CONSELL DE MINISTRES

El Consell de Ministres o, simplement, el Consell està compost pels ministres de cadascuna de les carteres dels governs dels Estats membres de la UE. La presidència del Consell pertoca per rotació a cada Estat membre cada sis mesos. A cada reunió del Consell assisteix un ministre de cada Estat membre en funció de l'ordre del dia: afers exteriors, agricultura, indústria, transport, medi ambient, etc.

La funció principal del Consell és aprovar la legislació de la UE, una tasca que comparteix amb el Parlament Europeu. El Consell i el Parlament comparteixen també la responsabilitat d'aprovar els pressupostos de la UE. El Consell també signa els acords internacionals negociats per la Comissió.

De conformitat amb el Tractat de Lisboa, les decisions del Consell es prenen per majoria simple, per majoria qualificada o per unanimitat segons el tema de què es tracti.

En qüestions importants, com ara la fiscalitat, la modificació dels Tractats, l'adopció d'una nova política comuna o l'adhesió d'un nou Estat membre, el Consell ha de decidir per unanimitat.

En la majoria dels casos, però, es fa servir la majoria qualificada. Això vol dir que només es pot aprovar una

decisió del Consell si hi ha un nombre mínim de vots a favor. El nombre de vots de què disposa cada Estat membre de la UE és ponderat en funció de la seva població.

Fins a l'1 de novembre del 2014, per aprovar una decisió, calia:

- disposar com a mínim de 260 vots a favor d'un total de 352, és a dir, del 73,9 % dels vots;
- ser aprovada per una majoria d'Estats membres;
- ser aprovada per una majoria d'Estats membres que representessin com a mínim el 62 % de la població de la UE.

Ara bé, arran de l'aprovació del Tractat de Lisboa, a partir de l'1 de novembre del 2014 s'ha simplificat el sistema i des d'aleshores s'aproven les decisions si hi voten a favor un 55 % dels Estats membres sempre que representin com a mínim el 65 % de la població de la UE.

C. EL PARLAMENT EUROPEU

El Parlament Europeu és l'òrgan electe que representa la ciutadania de la UE. Supervisa les activitats de la UE i, amb el Consell, participa en el procés legislatiu. Des de l'any 1979 els seus diputats són directament elegits per sufragi universal cada cinc anys.

El 2011 l'alemany Martin Schultz, de l'Aliança Progressista de Socialistes i Demòcrates, va ser elegit President del Parlament Europeu.



El Parlament Europeu és la institució de la UE on podeu fer sentir la vostra veu.

NOMBRE D'ESCONS QUE TÉ CADA ESTAT MEMBRE AL PARLAMENT EUROPEU	
Alemanya	96
Àustria	18
Bèlgica	21
Bulgària	17
Croàcia	11
Dinamarca	13
Eslovàquia	13
Eslovènia	8
Espanya	54
Estònia	6
Finlàndia	13
França	74
Grècia	21
Hongria	21
Irlanda	11
Itàlia	73
Letònia	8
Lituània	11
Luxemburg	6
Malta	6
Països Baixos	26
Polònia	51
Portugal	21
Regne Unit	73
República Txeca	21
Romania	32
Suècia	20
Xipre	6
Total	751

El Parlament celebra els seus principals debats en reunions mensuals dites sessions plenàries a les quals assisteixen, en principi, tots els diputats. Les sessions plenàries se celebren normalment a Estrasburg i totes les altres a Brussel·les. Normalment, les tasques preparatòries també es fan a Brussel·les: la conferència de presidents, és a dir, la reunió dels presidents dels grups polítics i del president del Parlament, és l'encarregada d'establir l'ordre del dia de les sessions plenàries i, a més, hi ha vint comissions parlamentàries, que són les encarregades d'elaborar les esmenes legislatives que s'han de debatre. La Secretaria General del Parlament, tant a Luxemburg, com a Brussel·les, és qui s'encarrega de la seva feina administrativa. Cada grup polític també disposa d'una secretaria.

El Parlament participa en les tasques legislatives de la UE de dues maneres:

1. Mitjançant el procediment de **codecisió**, que és el **procediment legislatiu ordinari**, el Parlament comparteix amb el Consell la responsabilitat de legislar en tots els àmbits que demanen una majoria qualificada al Consell. D'ençà que va entrar en vigor el Tractat de Lisboa, aquests àmbits representen el 95 % de la legislació de la UE. El Consell i el Parlament poden arribar a un acord després d'una primera lectura, però si després de dues lectures no s'arriba a cap acord, la proposta es remet a un comitè de conciliació.
2. Mitjançant el procediment de **dictamen conforme o favorable**, el Parlament ratifica els acords internacionals negociats per la Comissió o qualsevol nova ampliació de la UE.

El Parlament també comparteix amb el Consell la responsabilitat d'aprovar els pressupostos de la UE a proposta de la Comissió Europea. El Parlament pot rebutjar els pressupostos i, de fet, ho ha fet en diverses ocasions. Quan això passa, cal reiniciar tot el procediment pressupostari. Gràcies a la seva facultat de poder aprovar o rebutjar els pressupostos que li presenta la Comissió el Parlament pot influir de manera considerable en les polítiques de la UE.

A més, el Parlament Europeu exerceix el control democràtic de la Unió i, en particular, de la Comissió Europea. Cada cinc anys, quan s'ha de nomenar una nova Comissió arran d'unes eleccions europees, el nou Parlament Europeu pot aprovar o rebutjar per majoria simple el nomenament del president de la Comissió per part del Consell Europeu. Evidentment, el resultat d'aquesta votació reflecteix lògicament el resultat de les eleccions. Abans de votar l'aprovació de tots els comissaris o membres de la Comissió, el Parlament els ha d'examinar.

A més, en qualsevol moment el Parlament pot fer cessar la Comissió mitjançant una moció de censura, que requereix una majoria de dos terços. El Parlament també supervisa la gestió diària de les polítiques de la UE adreçant preguntes orals o escrites a la Comissió i al Consell.

D. LA COMISSIÓ EUROPEA

La Comissió és una institució fonamental de la UE. Només ella té el dret d'elaborar les propostes legislatives de la UE, que posteriorment remet al Consell i al Parlament perquè siguin debatudes i aprovades.

Els seus membres, també dits comissaris, són nomenats per cinc anys a proposta dels Estats membres, però abans han de ser aprovats pel Parlament Europeu, com s'ha dit abans. La Comissió és responsable davant del Parlament i està obligada a presentar la seva dimissió col·lectiva si el Parlament aprova una moció de censura contra ella.

Hi ha un comissari per cada Estat membre, incloent-hi el President de la Comissió i l'Alt Representant d'Afers Exteriors i de Política de Seguretat de la Unió, que és alhora un dels vicepresidents de la Comissió.

La Comissió gaudeix d'un grau molt gran d'independència en l'exercici dels seus poders. La seva funció és representar l'interès comú, per la qual cosa no ha d'acatar ordres del govern de cap Estat membre. Com a guardiana dels Tractats, ha de vetllar per l'aplicació correcta per part dels Estats membres dels reglaments i de les directives un cop aprovades pel Consell i el Parlament. Quan els Estats membres incompleixen la legislació europea, la Comissió pot recórrer al Tribunal de Justícia per obligar la part infractora a complir la legislació de la UE.

El Tribunal de Justícia garanteix el compliment de la legislació europea i, a tall d'exemple, ha confirmat la prohibició de discriminar els treballadors amb discapacitats.



Com a òrgan executiu de la UE, la Comissió duu a terme les decisions adoptades pel Consell en àmbits com ara la Política Agrícola Comuna. Té amplis poders per gestionar les polítiques comunes de la UE com ara la recerca i tecnologia, l'ajuda a països tercers o el desenvolupament regional. També s'encarrega de la gestió del pressupost per dur a la pràctica aquestes polítiques.

Els comissaris disposen d'una administració amb quaranta-quatre departaments o serveis repartits principalment entre Brussel·les i Luxemburg. També hi ha diverses agències que realitzen tasques específiques per a la Comissió, moltes de les quals es troben repartides per diverses ciutats europees.

E. EL TRIBUNAL DE JUSTÍCIA

El Tribunal de Justícia de la Unió Europea, que té la seva seu a Luxemburg, està compost per un jutge de cada Estat membre, tots ells assistits per vuit advocats generals, nomenats de comú acord pels governs dels Estats membres per un període renovable de sis anys. La seva independència ha d'estar garantida. La funció del Tribunal és assegurar el respecte del Dret de la UE i la bona interpretació i l'aplicació correcta dels Tractats.

F. EL BANC CENTRAL EUROPEU

El Banc Central Europeu (BCE), que té la seva seu a Frankfurt, és responsable de la gestió de l'euro i de la política monetària de la UE (vegeu el capítol 7 sobre l'euro). La seva tasca principal és mantenir l'estabilitat dels preus a la zona euro.

G. EL TRIBUNAL DE COMPTES

El Tribunal de Comptes Europeu, que té la seva seu a Luxemburg, es va crear l'any 1975. Està compost per un membre de cadascun dels Estats membres de la UE, que aquests nomenen de comú acord cada sis anys després d'haver consultat el Parlament Europeu. El Tribunal de Comptes comprova la legalitat dels ingressos i despeses de la UE i la correcta gestió financera dels pressupostos comunitaris.

II. Altres òrgans

A. EL COMITÈ ECONÒMIC I SOCIAL EUROPEU

Quan han de prendre decisions sobre determinades qüestions, el Consell i la Comissió consulten el Comitè Econòmic i Social Europeu, els membres del qual representen els diferents grups d'interès econòmic i social que constitueixen la «societat civil organitzada». Els membres del Comitè Econòmic i Social són nomenats pel Consell per un període de cinc anys.

B. EL COMITÈ DE LES REGIONS

El Comitè de les Regions està compost per representants dels governs regionals i locals, nomenats pel Consell a proposta dels Estats membres per un període de cinc anys. El Consell i la Comissió han de consultar-la en els temes que tinguin rellevància per a les regions. El Comitè de les Regions també pot emetre dictàmens per iniciativa pròpia.

C. EL BANC EUROPEU D'INVERSIONS

El Banc Europeu d'Inversions (BEI), que té la seva seu a Luxemburg, ofereix crèdits i avals per al desenvolupament de les regions més endarrerides de la UE i per ajudar les empreses a ser més competitives.

5. Què fa la UE

- ▶ La Unió Europea actua en àmbits en molt diversos en què la seva intervenció resulta beneficiosa per als Estats membres, és a saber:
 - polítiques d'innovació, que tenen per objectiu fer aplicar les tecnologies més avançades a àmbits com ara la protecció del medi ambient, la recerca i el desenvolupament (R+D) o l'energia;
 - polítiques de solidaritat, també conegudes com a polítiques de cohesió, en l'àmbit social, agrícola i regional.
- ▶ La Unió finança totes aquestes polítiques a través d'uns pressupostos anuals que permeten completar i afegir més valor a les mesures que prenen els Estats membres. Els pressupostos de la UE només representen una petita part de la riquesa col·lectiva dels Estats membres, és a dir, un màxim de l'1,06 % de la renda nacional bruta combinada.

I. Polítiques d'innovació

Les activitats de la Unió Europea afecten la vida dels ciutadans perquè donen resposta a reptes reals de la societat: la preservació del medi ambient, la salut, la innovació tecnològica, l'energia, etc.

A. MEDI AMBIENT I DESENVOLUPAMENT SOSTENIBLE

Un dels objectius de la UE és evitar el canvi climàtic reduint dràsticament les emissions de gasos d'efecte hivernacle. El mes de desembre del 2008 el Consell Europeu va decidir que fins al 2020 la UE reduiria les seves emissions com a mínim un 20 % respecte de 1990, augmentaria un 20 % les energies renovables presents en el mercat i abaixaria un 20 % el consum general d'energia.

Els Estats membres de la UE han decidit aprovar una legislació per aconseguir tot això. Es tracta sobretot d'invertir en noves tecnologies, que, entre d'altres coses,

presenten l'avantatge de crear llocs de treball i generar creixement. Amb aquesta finalitat s'ha creat el règim de comerç de drets d'emissió per garantir que es redueixin de manera eficaç les emissions de gasos nocius.

La UE també ha de fer front a molts altres problemes relacionats amb el medi ambient com ara el soroll, la gestió dels residus, la protecció dels hàbitats naturals, la reducció dels gasos d'escapament, el control dels productes químics, la prevenció dels accidents industrials o la netedat de les aigües de bany; també s'està plantejant la UE l'adopció d'un criteri comú per prevenir catàstrofes naturals o humanes com ara els vessaments de petroli o els incendis forestals.

D'altra banda, la Unió Europea millora constantment la seva legislació sobre protecció de la salut pública; per exemple, s'ha repensat la legislació en matèria de substàncies químiques i s'han substituït les primeres normatives, que es van redactar de manera poc sistemàtica, per un sistema únic anomenat REACH,



© Mathias Kulka/Corbis

La UE és al capdavant de la lluita contra el canvi climàtic i és una gran defensora del desenvolupament sostenible.

La UE fomenta la innovació i la recerca com en el cas de Galileu, el sistema mundial de navegació per satèl·lit creat a Europa.



sigles angleses de «registre, avaluació i autorització de substàncies químiques». Aquest sistema fa servir una base de dades central que des del 2008 gestiona l'Agència Europea de Substàncies i Preparats Químics, amb seu a Hèlsinki. L'objectiu és evitar la contaminació de l'aire, de l'aigua, del sòl o dels edificis, preservar la biodiversitat i millorar la salut i la seguretat dels ciutadans de la UE tot mantenint, però, la competitivitat de la indústria europea.

B. INNOVACIÓ TECNOLÒGICA

Convençuts que la prosperitat d'Europa residia en la capacitat de mantenir la primacia tecnològica a nivell mundial, els fundadors de la Comunitat es van adonar de seguida dels avantatges que presentava el fet de fer recerca en comú. Així doncs, l'any 1957, com ja hem dit, es va crear, juntament amb la CEE, la Comunitat Europea de l'Energia Atòmica (Euratom), que es dedica a l'explotació en comú de l'energia atòmica per a ús civil amb la col·laboració del Centre Comú de Recerca, que està format per set instituts tecnològics repartits en cinc seus: Ispra (Itàlia), Karlsruhe (Alemanya), Petten (Països Baixos), Geel (Bèlgica) i Sevilla.

Però amb l'acceleració de la cursa per la innovació, la recerca europea s'havia de diversificar, havia d'eliminar les barreres entre els programes de recerca nacionals, aplegar tants científics com fos possible i ajudar-los a trobar aplicacions industrials per a les seves descobertes.

La recerca comuna de la UE està dissenyada per completar els programes de recerca nacionals i se centra en projectes en els quals col·laboren centres de diferents països de la UE. Un dels objectius de la UE és potenciar la recerca bàsica en camps com ara la fusió termonuclear controlada, que en el segle XXI pot esdevenir una font d'energia gairebé inesgotable, o fomentar la recerca i el desenvolupament tecnològic en sectors industrials clau, com ara l'electrònica o la

informàtica, que han de fer front a una forta competència de fora d'Europa.

Resumint, l'objectiu de la UE és destinar el 3 % del PIB a la recerca. El seu principal instrument de finançament són els programes marc. El setè programa marc de recerca i desenvolupament tecnològic abastava el període 2007-2013. La majoria del pressupost de més de 50 000 milions d'euros es dedica a àmbits com ara la salut, l'alimentació i l'agricultura, les tecnologies de la informació i la comunicació (TIC), les nanociències, l'energia, el medi ambient, el transport, la seguretat, les ciències socioeconòmiques o la tecnologia espacial. A més, hi ha d'altres programes que fomenten la col·laboració internacional en projectes de recerca avantguardistes i donen suport als investigadors i al desenvolupament de les seves carreres.

C. ENERGIA

Els combustibles fòssils com ara el petroli, el gas natural o el carbó representen el 75 % del consum energètic de la UE. Una part molt important i cada dia més gran d'aquests combustibles s'importa de fora de la UE; actualment, més de la meitat. Això fa que la UE sigui més vulnerable als talls de subministrament o a l'augment de preus si esclata una crisi internacional. Una altra raó per reduir el consum de combustibles fòssils és la d'intentar fer revertir l'escalfament del planeta.

En el futur caldrà estalviar energia fent-ne un ús més intel·ligent, desenvolupar fonts d'energia alternatives, concretament fonts d'energia renovables, i intensificar la col·laboració internacional. La recerca i el desenvolupament (R+D) en el sector energètic europeu apunta a les energies solar, eòlica i nuclear o la produïda a partir de la biomassa. També hi ha projectes pilot per desenvolupar la captura i emmagatzematge de CO₂ o per aconseguir la viabilitat econòmica dels vehicles propulsats per piles de combustible d'hidrogen.

La UE també ha invertit 1 600 milions d'euros en el projecte «Cel net» per reduir la contaminació que generen els avions.

II. Polítiques de solidaritat

Per garantir que el mercat únic funcioni correctament (vegeu el capítol 6), se n'han de corregir els desequilibris. Aquesta és la finalitat de les polítiques de solidaritat de la UE, que ajuden regions endarrerides i sectors que pateixen dificultats econòmiques. Amb aquestes polítiques la UE també ajuda a reestructurar les indústries que s'han vist perjudicades pel ràpid augment de la competència internacional.

A. AJUDA REGIONAL I POLÍTICA DE COHESIÓ

La política de cohesió farà que, amb càrrec als seus pressupostos del període 2014 2020, la UE inverteixi 325 000 milions d'euros en els Estats membres i en les seves regions i ciutats per finançar els principals objectius europeus: la creació de llocs de treball i el foment del creixement, les polítiques de lluita contra el canvi climàtic, la gestió de la dependència energètica i la lluita contra l'exclusió social.

Els recursos que hi dediqui la UE serviran per fomentar les inversions del sector privat i del sector públic; aquests recursos són els següents:

- El Fons Europeu de Desenvolupament Regional (FEDER) ofereix finançament per dur a terme projectes de desenvolupament regional i fomenta l'economia de les regions endarrerides i el desenvolupament de les zones industrials en declivi.
- El Fons Social Europeu (FSE) finança la formació professional i ajuda els desocupats a trobar feina.

- El Fons de Cohesió finança infraestructures de transport i projectes ambientals en els Estats membres el PIB per càpita dels quals sigui inferior al 90 % de la mitjana de la UE.

B. LA POLÍTICA AGRÍCOLA COMUNA (PAC) I LA POLÍTICA PESQUERA COMUNA (PPC)

El Tractat de Roma de 1957 estableix per a la Política Agrícola Comuna (PAC) uns objectius que s'han assolit àmpliament: garantir un nivell de vida just per a la població agrícola, estabilitzar els mercats, garantir uns preus raonables als consumidors i modernitzar les estructures agrícoles. A més, avui dia els consumidors tenen garantit el subministrament de productes agrícoles i uns preus estables que no pateixen les fluctuacions del mercat mundial. La PAC es finança amb el Fons Europeu de Garantia Agrícola (FEAGA) i amb el Fons Europeu Agrícola de Desenvolupament Rural (FEADER).

Però la PAC ha estat víctima del seu propi èxit: la producció ha crescut molt més de pressa que no pas el consum i, per tant, el pressupost de la UE ha hagut de suportar una càrrega enorme. Per solucionar aquest problema, ha calgut, doncs, fer una reforma de la política agrícola, que ja està començant a donar resultats perquè hem aconseguit reduir la producció.

El nou paper del món agrari és garantir una certa activitat econòmica a cada territori i protegir la diversitat del paisatge rural a Europa. Aquesta diversitat i el reconeixement del que representa la forma de vida rural i la relació harmoniosa entre l'home i la natura són elements molt importants de la identitat europea. A més, l'agricultura europea ha de tenir un paper important en la lluita contra el canvi climàtic, la preservació de la flora i la fauna i el subministrament d'aliments.



L'agricultura ha d'oferir productes alimentaris segurs i de qualitat.

La Comissió Europea representa la UE en les negociacions internacionals que tenen lloc en el marc de l'Organització Mundial del Comerç (OMC). La UE vol que l'OMC promogui encara més la qualitat dels aliments, el principi de precaució, és a dir, el que se'n diu «val més curar-se amb salut», i el benestar animal.

La Comissió Europea vol que la prioritat de la PAC sigui aconseguir una agricultura europea sostenible, protegir els agricultors de la volatilitat dels mercats, preservar la biodiversitat i promoure els productes locals i regionals.

La UE també ha reformat la política pesquera amb l'objectiu de preservar les poblacions de peixos com ara la de la tonyina vermella, que corre un gran perill, i reduir l'excés de capacitat de les flotes pesqueres oferint ajuda financera a qui vulgui abandonar l'activitat pesquera.

C. LA DIMENSIÓ SOCIAL

L'objectiu de la política social de la UE és corregir els desequilibris més flagrants de la societat europea. L'any 1961 es va crear el Fons Social Europeu (FSE) per fomentar l'ocupació i la mobilitat professional i geogràfica dels treballadors.

Ara, l'ajuda financera no és l'únic instrument a través del qual la UE intenta millorar les condicions socials a Europa. Amb els ajuts no n'hi hauria prou per solucionar les situacions que ha creat la recessió econòmica o que planteja l'endarreriment d'algunes regions; el que de debò fomenta el progrés social és el creixement i l'efecte dinamitzador que té. I això té una relació directa amb una legislació que ens ha de garantir uns drets mínims. Alguns d'aquests drets estan emparats pels Tractats, com ara el dret de les dones a cobrar el mateix sou que els homes per fer la mateixa feina, i d'altres són consagrats en les directives europees sobre la protecció dels treballadors (higiene i seguretat en el treball) o en les normatives bàsiques de seguretat.

La Carta dels Drets Socials Fonamentals dels Treballadors, que es va integrar en el cos del Tractat l'any 1997, estableix els drets de tots els treballadors de la UE: la lliure circulació, el cobrament d'una remuneració justa, la millora de les condicions de treball, la protecció social, el dret d'associació i de negociació col·lectiva, el dret a la formació professional, la igualtat de tracte entre homes i dones, el dret a la informació, els drets de consulta i participació dels treballadors, la protecció de la salut i la seguretat en el treball o la protecció dels infants i de les persones grans i discapacitades.

III. Costos i pressupostos de la UE

Per finançar les seves polítiques, la Unió Europea disposa d'un pressupost anual que l'any 2014 va ser de més de 142 000 milions d'euros. Això representa l'1,06 % de la renda nacional bruta (RNB) de tots els Estats membres.

Aquests diners s'obtenen principalment amb els recursos propis de la UE:

- els drets de duana que graven els productes importats a la UE, incloent-hi les exaccions agrícoles;
- un percentatge de l'impost sobre el valor afegit (IVA) que s'aplica a béns i serveis a tot arreu de la UE;
- les contribucions dels Estats membres en funció de la seva riquesa.

Amb el pressupost del 2014 podem il·lustrar com es desglossen les despeses de la UE:

- creixement inclusiu i intel·ligent: 64 000 milions d'euros, inclosos els Fons Estructurals, el Fons de Cohesió, els programes de recerca i les xarxes transeuropees de transport i energia;
- gestió de recursos naturals: 60 000 milions d'euros, principalment per a l'agricultura, el desenvolupament rural i el medi ambient;
- ciutadania i seguretat (vegeu el capítol 10): 2 000 milions d'euros;
- presència de la UE a l'escena mundial (ajuda, comerç, etc.): 8 000 milions d'euros;
- despeses administratives: 8 000 milions d'euros.

Cada pressupost anual de la UE forma part d'un cicle pressupostari de set anys que es coneix com a «marc financer pluriennal». El marc financer pluriennal és dissenyat per la Comissió Europea, aprovat per unanimitat pels Estats membres i negociat i aprovat pel Parlament Europeu. El 2013 es va aprovar el marc financer pluriennal del període 2014-2020.

L'objectiu d'aquest pla de despeses és fomentar la creació de llocs de treball i el creixement a Europa, fomentar una agricultura més ecològica, sensibilitzar els europeus de la necessitat de protegir el medi ambient i fer que la UE tingui un paper més rellevant a l'escena mundial. S'ha incrementat també el pressupost de recerca i innovació, ensenyament i formació i relacions exteriors. A més, es faran servir recursos per lluitar contra la delinqüència i el terrorisme i per posar en pràctica les polítiques de migració i asil. D'altra banda, també està previst que durant el període 2014-2020 les despeses per lluitar contra el canvi climàtic augmentin com a mínim un 20 %.

QUI FA QUÈ - REPARTIMENT DE COMPETÈNCIES ENTRE LA UE I ELS ESTATS MEMBRES

COMPETÈNCIES EXCLUSIVES DE LA UNIÓ EUROPEA

- ▶ unió duanera
- ▶ normes de competència del mercat únic
- ▶ política monetària dels Estats membres de la zona euro
- ▶ preservació dels recursos biològics marins mitjançant la política pesquera comuna
- ▶ política comercial comuna
- ▶ celebració d'acords internacionals previstos per la legislació de la UE

COMPETÈNCIES COMPARTIDES ENTRE LA UNIÓ EUROPEA I ELS ESTATS MEMBRES

- ▶ mercat únic
- ▶ aspectes de la política social que especifica el Tractat de Lisboa
- ▶ cohesió econòmica i social
- ▶ agricultura i pesca, tret de la preservació dels recursos biològics marins
- ▶ medi ambient
- ▶ protecció dels consumidors
- ▶ transport
- ▶ xarxes transeuropees
- ▶ energia
- ▶ creació de l'espai de llibertat, seguretat i justícia
- ▶ aspectes de la seguretat comuna relacionats amb la salut pública que especifica el Tractat de Lisboa
- ▶ recerca, desenvolupament tecnològic i política espacial
- ▶ cooperació per al desenvolupament i ajuda humanitària

COMPETÈNCIES DELS ESTATS MEMBRES EN QUÈ COL·LABORA LA UE

- ▶ protecció i millora de la salut humana
- ▶ indústria
- ▶ cultura
- ▶ turisme
- ▶ ensenyament, formació professional, joventut i esport
- ▶ protecció civil
- ▶ col·laboració administrativa

6. El mercat únic

- ▶ *El mercat únic és una de les fites més importants de la Unió Europea; les restriccions que hi havia entre els Estats membres en matèria de comerç i lliure competència s'han anat eliminant de manera gradual i així ha anat millorant el nivell de vida dels ciutadans.*
- ▶ *El mercat únic, però, encara no és una àrea econòmica única; hi ha sectors, com ara els serveis d'interès general, que continuen depenent de la legislació nacional; de totes maneres, la lliure prestació de serveis és positiva i estimula l'activitat econòmica.*
- ▶ *Arran de la crisi del 2008 la UE ha endurit la seva legislació financera.*
- ▶ *Al llarg dels anys la UE ha anat posant en marxa un cert nombre de polítiques (transport, competència, etc.) amb l'objectiu que la liberalització del mercat beneficiï el màxim d'empreses i consumidors possible.*

I. Com atènyer l'objectiu de 1993

A. ELS LÍMITS DEL MERCAT COMÚ

El Tractat de 1957 pel qual s'estableix la Comunitat Econòmica Europea (CEE) va permetre suprimir les duanes entre els Estats membres i establir un aranzel duaner comú que s'aplicaria als productes importats de fora de la CEE. Aquest objectiu es va assolir l'1 de juliol de 1968.

Ara bé, els aranzels duaners només són un dels aspectes de les polítiques proteccionistes. Els anys setanta encara hi havia moltes barreres nacionals al lliure comerç que van impedir enllestir el mercat comú: normes tècniques, de salut o de seguretat, regulacions sobre l'exercici de determinades professions o el control de divises restringien la lliure circulació de persones, béns i capitals.

B. L'OBJECTIU DE 1993

El mes de juny de 1985 la Comissió, presidida aleshores per Jacques Delors, va publicar un llibre blanc en el qual exposava un seguit de mesures per suprimir en un període de set anys totes les barreres físiques, tècniques i fiscals a la lliure circulació dins de la CEE. L'objectiu era potenciar l'expansió comercial i industrial dins del mercat únic, una àrea econòmica unificada equivalent a la del mercat americà.

Les negociacions entre els governs dels Estats membres van dur a un nou tractat, l'Acta Única Europea, que va entrar en vigor el mes juliol de 1987. Entre les seves disposicions cal esmentar les següents:

- ampliació dels poders de la CEE en àmbits com ara la política social, la recerca o el medi ambient;
- creació del mercat únic abans no acabés l'any 1992;
- ampliació del vot per majoria qualificada en el Consell de Ministres per facilitar la presa de decisions sobre el mercat únic.

II. La creació del mercat únic

A. BARRERES FÍSQUES

A les fronteres interiors de la UE s'ha suprimit el control fronterer de mercaderies i persones tot i que la policia encara pot fer comprovacions aleatòries per lluitar contra la delinqüència o contra el tràfic de drogues.

El mes de juny de 1985 cinc dels aleshores deu Estats membres de la UE van signar l'Acord de Schengen, segons el qual les policies nacionals es comprometien a col·laborar entre elles i segons el qual també s'establí una política comuna d'asil i de visats. Arran d'això es va suprimir totalment el control de persones a les fronteres entre els països signataris de l'Acord (vegeu el capítol 10). Actualment, l'espai Schengen inclou vint-i-cinc països, quatre dels quals (Islàndia, Liechtenstein, Noruega i Suïssa) no són membres de la Unió Europea.

B. BARRERES TÈCNIQUES

Pel que fa a la lliure comercialització de la majoria de productes, els Estats membres de la UE han adoptat el principi del reconeixement mutu de les seves respectives normatives nacionals. Des de la famosa sentència de 1979 del Tribunal de Justícia Europeu sobre el «el licor de cassís de Dijon», qualsevol producte que es produeixi i es vengui legalment en un Estat membre s'ha de poder vendre en el mercat de la resta d'Estats membres.

Pel que fa als serveis, els Estats membres de la UE estan adaptant les seves normatives per reconèixer mútuament l'exercici de determinades professions en el ram del dret, la medicina, el turisme, la banca o les assegurances. És cert, però, que encara estem molt lluny d'haver aconseguit completament la lliure circulació de persones. Malgrat la Directiva del 2005 sobre el reconeixement de les qualificacions professionals, les persones que volen residir o exercir determinades professions en un altre Estat membre



Obrint a la competència el mercat de les telecomunicacions, la UE ha aconseguit reduir dràsticament les tarifes de les operadores.

encara han de fer front a un munt d'obstacles. Tot i així, els professionals qualificats, tant és si són advocats, metges, paletes o lampistes, ho tenen cada vegada més fàcil per exercir la seva professió o el seu ofici a qualsevol altre lloc de la Unió Europea.

La Comissió Europea ha adoptat iniciatives per afavorir la mobilitat dels treballadors i, concretament, perquè els títols o les qualificacions professionals obtinguts en un Estat membre de la UE siguin reconeguts a la resta.

C. BARRERES FISCALS

Les barreres fiscals s'han reduït gràcies a l'harmonització parcial de l'IVA en els diversos Estats membres de la UE. A més, el mes de juliol del 2005 va entrar en vigor un acord signat pels Estats membres i altres països, Suïssa inclosa, sobre el règim fiscal dels rendiments del capital.

D. CONTRACTACIÓ PÚBLICA

Independentment de l'entitat que els adjudiqui, ara els contractes públics estan oberts a participants de tota la UE. Això és conseqüència de l'entrada en vigor de les directives en matèria de serveis, subministraments i obres a molts sectors, inclosos el de l'aigua, l'energia o les telecomunicacions.

Del mercat únic se'n beneficien tots els consumidors. Per exemple, l'obertura dels mercats nacionals de serveis ha fet baixar considerablement el preu de les trucades telefòniques respecte de fa deu anys. D'altra banda, la pressió de la competència també ha reduït significativament les tarifes aèries a tot Europa.

III. Projectes en curs de realització

A. SERVEIS FINANCERS

La crisi de les hipoteques d'alt risc que va esclatar el 2008 als Estats Units va provocar una crisi financera

mundial que va sacsejar els sistemes bancaris i les economies d'arreu del món i el 2009 va enfonsar la Unió Europea en la recessió. Arran d'això es va decidir reformar el sistema financer de manera que fos més transparent i responsable; per aquest motiu s'han creat unes autoritats encarregades de la supervisió dels bancs a escala europea i s'han aprovat un seguit de normatives per protegir millor els dipòsits bancaris, fer que els bancs incrementin el seu capital, regular productes financers complexos i limitar les remuneracions dels directius de banca.

B. PIRATERIA I FALSIFICACIÓ

És necessari protegir els productes de la UE de la pirateria i la falsificació. La Comissió Europea considera que aquesta mena de delictes li costen a la UE milers de llocs de treball cada any. És per això que la Comissió i els governs nacionals estan treballant per millorar la protecció de les patents i dels drets d'autor.

IV. Polítiques que recolzen el mercat únic

A. TRANSPORT

Les activitats de la UE en aquest àmbit s'han centrat principalment a fomentar l'oferta de serveis de transport terrestre. Això vol dir, concretament, donar a les empreses de transport lliure accés al mercat del transport internacional i permetre que les empreses de transport de qualsevol Estat membre de la UE també puguin operar a la resta d'Estats membres. La UE també està treballant per garantir la competència lleial en el sector del transport per carretera harmonitzant les qualificacions dels treballadors, l'accés al mercat o la llibertat per crear una empresa i oferir serveis, regulant els temps de conducció i millorant la seguretat viària.

Abans, a Europa el transport aeri estava dominat per les companyies de bandera i pels aeroports de titularitat estatal, però el mercat únic ho ha capgirat tot. Ara totes les companyies aèries de la UE poden cobrir qualsevol ruta dins de la UE i establir les tarifes que considerin més oportunes. S'han obert moltes rutes i han baixat radicalment els preus i d'això se n'han beneficiat passatgers, companyies, aeroports i treballadors.

Els viatgers també s'estan beneficiant de la competència cada vegada més aferrissada entre les companyies ferroviàries. Per exemple, des del 2010 a les estacions de les línies d'alta velocitat de França i Itàlia s'aturen tant els trens francesos, com els italians.

El transport marítim, bé amb companyies europees o amb vaixells amb bandera de països no europeus, també està subjecte a les normes de competència de la

UE, que s'han aprovat per evitar pràctiques deslleials, com ara pactar preus o fer ús de banderes de conveniència, i també per respondre a les greus dificultats a què ha de fer front la indústria naviliera europea.

Des del principi del segle XXI la Unió Europea finança projectes de noves tecnologies molt ambiciosos com ara el sistema de navegació per satèl·lit Galileu, el Sistema de Gestió del Tràfic Ferroviari Europeu o el programa SESAR de modernització dels sistemes de navegació aèria. Ara les normes de seguretat viària (manteniment de vehicles, transport de mercaderies perilloses, etc.) són molt més estrictes que abans. Els drets del passatgers també gaudeixen de més protecció gràcies a la Carta dels Drets dels Passatgers Aeris i a la recent legislació europea sobre els drets dels viatgers ferroviaris. L'any 2005 es va publicar per primer cop una llista de línies aèries no segures que tenen prohibit operar a la UE.

B. COMPETÈNCIA

La política de competència de la UE és fonamental per garantir que en el mercat únic europeu la competència no només sigui lliure, sinó també lleial. La Comissió Europea és l'encarregada d'aplicar aquesta política i de garantir-ne el respecte juntament amb el Tribunal de Justícia.

L'objectiu és evitar acords entre empreses, la concessió unilateral d'ajuts públics o l'aparició de monopolis deslleials que distorsionin la lliure competència en el mercat únic.

Les empreses o organismes que facin un acord que entri dins de l'àmbit d'aplicació del Tractat han de notificar-ho a la Comissió Europea. La Comissió pot imposar directament una sanció a l'empresa o

organisme que incompleixi les normes de competència o que no notifiqui un acord quan escaigui; aquest ha estat el cas de Microsoft, a qui l'any 2008 la Comissió va imposar una sanció de 900 milions d'euros.

Si un Estat membre de la UE no notifica la concessió d'ajuts o en concedeix d'il·legals, la Comissió pot exigir que es tornin els diners. Qualsevol fusió o adquisició que pugui fer que una companyia obtingui una posició dominant en un sector concret també ha de ser notificada a la Comissió.

C. PROTECCIÓ DELS CONSUMIDORS I SALUT PÚBLICA

L'objectiu de la UE en aquest àmbit és oferir als consumidors el mateix grau de protecció jurídica i sanitària amb independència del país on visquin, on es desplacin o on comprin. La necessitat de protegir els consumidors europeus es va fer palesa a finals dels anys noranta quan van aparèixer problemes de seguretat alimentària com ara el de les vaques boges. Perquè la legislació sobre seguretat alimentària tingués una base científica sòlida, l'any 2002 es va crear l'Autoritat Europea de Seguretat Alimentària.

La política europea de protecció del consumidor també és necessària en molts altres àmbits i és per aquest motiu que la UE ha aprovat un bon grapat de directives sobre la seguretat dels productes cosmètics, de les joguines, dels focs artificials, etc. L'any 1993 es va crear l'Agència Europea de Medicaments per tramitar les llicències de comercialització dels medicaments; a la UE no se'n pot comercialitzar cap sense la seva autorització.

La Unió Europea també protegeix els consumidors de la publicitat falsa o enganyosa, dels productes defectuosos o de l'abús en aspectes com ara el crèdit al consum o la venda per correspondència o per Internet.



© Image Broker/Belga

La nova normativa de la UE en matèria de governança financera i econòmica ha permès fer neteja en el sector bancari i ha ajudat a consolidar-lo.

7. L'euro

- ▶ *L'euro és la moneda única de divuit dels vint-i-vuit Estats membres de la Unió Europea; es va començar a fer servir per a les transaccions no monetàries l'any 1999 i per fer tota mena de pagaments l'any 2002, quan se'n van emetre bitllets i monedes.*
- ▶ *Cadascun dels nous Estats membres de la UE pot adoptar l'euro un cop compleixi els criteris necessaris; a la llarga, tots els Estats membres de la UE el podran adoptar.*
- ▶ *L'euro ofereix molts avantatges als consumidors europeus: els viatgers s'estalvien el cost i els inconvenients del canvi de moneda, els compradors poden comparar preus en els diversos Estats membres, els preus són més estables gràcies al Banc Central Europeu, la tasca del qual és precisament mantenir aquesta estabilitat. A més, l'euro ha esdevingut una de les principals divises de reserva del món, juntament amb el dòlar nord-americà. Durant la crisi financera del 2008 el fet de tenir una moneda comuna va protegir els Estats membres de la zona euro de la devaluació i dels atacs del especuladors.*
- ▶ *La fragilitat estructural de les economies d'alguns Estats membres exposa l'euro a atacs especulatius. Per contrarestar aquest risc, la UE ha creat diversos mecanismes de solidaritat per ajudar els governs més endeutats. De cara al futur, la qüestió fonamental serà com aconseguir una millor coordinació i més solidaritat econòmica entre dels Estats membres per garantir el rigor de les seves finances públiques i la reducció del dèficit.*

I. Com es va crear l'euro

A. EL SISTEMA MONETARI EUROPEU (SME)

L'any 1971 els Estats Units van decidir abolir el tipus de canvi fix entre el dòlar i el preu oficial de l'or, que havia aconseguit garantir l'estabilitat monetària després de la Segona Guerra Mundial. Aquest fet va posar fi al sistema de tipus de canvi fixos. Els governadors dels bancs centrals dels països de la CEE van voler limitar al 2,25 % les fluctuacions entre les seves divises i, per fer-ho, van crear el sistema monetari europeu, que es va engegar el mes de març de 1979.

B. DEL SISTEMA MONETARI EUROPEU A LA UNIÓ ECONÒMICA I MONETÀRIA

En el Consell Europeu de Madrid del mes de juny de 1989 els dirigents de la UE van adoptar un pla en tres etapes per crear la Unió Econòmica i Monetària. Finalment, aquest pla es va integrar en el Tractat de Maastricht, que el Consell Europeu va aprovar el mes de desembre de 1991.

II. La Unió Econòmica i Monetària (UEM)

A. LES TRES ETAPES

La primera etapa va començar l'1 de juliol de 1990 i comportava el següent:

- la lliure circulació de capitals dins de la UE i l'eliminació dels controls de canvi de moneda;
- l'augment dels Fons Estructurals per reduir les desigualtats entre les regions europees;
- la convergència econòmica mitjançant la supervisió multilateral de les polítiques pressupostàries dels Estats membres.

La segona etapa va començar l'1 de gener de 1994 i s'hi preveia el següent:

- la creació de l'Institut Monetari Europeu (IME) a Frankfurt; l'IME estava format pels governadors dels bancs centrals dels Estats membres de la UE;
- la independència dels bancs centrals nacionals;
- una normativa per limitar els dèficits pressupostaris nacionals.

La tercera etapa va ser la del naixement de l'euro. De l'1 de gener de 1999 a l'1 de gener del 2002 l'euro es va anar introduint com a moneda dels Estats membres que hi van voler participar: Alemanya, Àustria, Bèlgica, Espanya, Finlàndia, França, Grècia, Irlanda, Itàlia, Luxemburg, Països Baixos i Portugal. Finalment, el Banc Central Europeu (BCE) va substituir l'Institut Monetari Europeu. El Banc Central Europeu és el responsable de la política monetària, que a partir d'aleshores es determina i s'aplica amb la nova moneda.

Hi va haver tres països, però, és a saber, Dinamarca, Suècia i el Regne Unit, que per raons polítiques i tècniques van decidir no adoptar l'euro quan es va crear. Eslovènia el va adoptar el 2007, Malta i Xipre el 2008, Eslovàquia el 2009, Estònia el 2011 i Letònia el 2014.

La zona euro està formada avui dia per divuit Estats membres i cadascun dels nous Estats membres s'hi afegirà quan compleixi els criteris necessaris.

B. CRITERIS DE CONVERGÈNCIA

Per adherir-se a la zona euro, cada Estat membre de la UE ha de complir els cinc criteris de convergència següents:

- la inflació dels preus no pot superar en més d'un 1,5 % la mitjana dels tres Estats membres amb la inflació més baixa;
- el tipus d'interès a llarg termini no pot variar més del 2 % respecte de la mitjana dels tres Estats membres amb el tipus d'interès més baix;
- el dèficit pressupostari nacional ha d'estar per sota del 3 % del PIB;
- el deute públic no pot superar el 60 % del PIB;
- el tipus de canvi dels dos últims anys s'ha d'haver mantingut dins del marge de fluctuació autoritzat.

C. PACTE D'ESTABILITAT I CREIXEMENT

El juny de 1997 el Consell Europeu d'Amsterdam va adoptar l'anomenat Pacte d'Estabilitat i Creixement. Es tractava d'un compromís permanent d'estabilitat pressupostària en funció del qual es podien imposar sancions a qualsevol Estat membre de la zona euro que tingués un dèficit pressupostari superior al 3 % del PIB. El Pacte va ser reforçat el 2011 i encara més el 2012 quan els governs dels vint-i-cinc Estats membres de la UE d'aleshores van signar un acord anomenat Tractat d'Estabilitat, Coordinació i Governança a la Unió Econòmica i Monetària, que també és conegut com a pacte fiscal o pressupostari; aquest Tractat obliga els Estats membres signataris a consagrar la norma de l'equilibri pressupostari en el seu ordenament jurídic.

D. L'EUROGRUP

L'Eurogrup aplega els ministres d'economia dels Estats membres de la zona euro. L'objectiu de les seves reunions és coordinar les polítiques econòmiques d'aquests Estats, supervisar-ne les polítiques pressupostàries i financeres i representar els interessos de l'euro en els fòrums monetaris internacionals. El mes de gener del 2013 el ministre neerlandès d'Economia, Jeroen Dijsselbloem, va ser nomenat President de l'Eurogrup per un període de dos anys i mig.

E. CONVERGÈNCIA MACROECONÒMICA DES DEL 2008: ELS EFECTES DE LA CRISI FINANCERA

La crisi financera del 2008 va fer augmentar moltíssim el deute públic a la majoria dels Estats membres. Ara bé, l'euro va protegir les economies més vulnerables del risc de devaluació i va fer possible aguantar la crisi i fer front als atacs dels especuladors.



Tallinn, capital d'Estònia, on l'euro va substituir la corona estoniana el mes de gener del 2011.

A l'inici de la crisi hi va haver molts bancs que van tenir problemes i van haver de ser rescatats pels governs nacionals, amb la qual cosa encara va augmentar més el deute públic. Va ser arran d'això que vam haver de parar esment en el deute públic perquè durant l'hivern de 2009-2010 els Estats membres més endeutats i amb més dèficit pressupostari van ser objecte dels atacs dels especuladors. Per aquest motiu, doncs, els dirigents de la UE van decidir crear el mecanisme europeu d'estabilització financera. Aquest tallafo, per dir-ne així, disposa d'una capacitat de préstec de 500 000 milions d'euros avalats pels Estats membres de la zona euro i se'n fa ús quan cal protegir l'estabilitat financera de la zona euro. Durant els anys 2010-2013 cinc Estats membres van haver de demanar ajuda financera a les institucions de la UE i a l'FMI: Irlanda, Grècia, Espanya, Xipre i Portugal. Els acords d'assistència financera es van adaptar a la situació de cada país, però en general incloïen reformes obligatòries per millorar l'eficiència del sector públic. A finals del 2013 Irlanda va ser el primer país que va concloure amb èxit el seu programa d'ajustament econòmic i que va poder tornar a manllevar diners directament en el mercat de capitals.

En resposta a la crisi les institucions i tots els Estats membres de la UE també van posar en pràctica disposicions del Tractat de Lisboa pensades per enfortir la governança⁽¹⁾ econòmica de la UE: aprovació prèvia per les institucions de la UE dels avantprojectes de pressupostos nacionals, supervisió de les economies nacionals, imposició de normes de competitivitat més estrictes i aplicació de sancions si els Estats membres incompleixen la normativa financera. Tot aquest procediment té lloc durant el primer semestre de l'any i, per tant, s'anomena «Semestre Europeu».

Per tant, si vol fer front als canvis financers i econòmics mundials, és imprescindible que la Unió Europea prengui mesures dràstiques per aconseguir que els Estats membres gestionin els seus pressupostos amb responsabilitat i, si escau, s'ofereixin mútuament ajuda financera. És l'única manera de garantir que l'euro mantingui la seva credibilitat com a moneda única i que els Estats membres puguin fer front tots junts als reptes econòmics que planteja la globalització. Tant la Comissió, com el Parlament Europeu insisteixen en la importància de coordinar les polítiques econòmiques i socials nacionals perquè a la llarga la moneda comuna d'Europa no serà mai viable sense una governança econòmica comuna.

⁽¹⁾ *Tecnicisme que fa referència a la gestió participativa, responsable, eficient i coherent de l'economia i les finances.*

8. Coneixement i innovació

L'objectiu de l'estratègia «Europa 2020» és el següent:

- ▶ respondre a la globalització i a la crisi econòmica recuperant la competitivitat de l'economia europea en els sectors de les telecomunicacions, els serveis, l'energia o les noves tecnologies ecològiques que permetin un desenvolupament sostenible;
- ▶ garantir:
 - un creixement intel·ligent fomentant el coneixement, la innovació, l'educació i la societat digital;
 - un creixement sostenible fomentant una economia més eficient en l'ús dels recursos, més ecològica i més competitiva;
 - un creixement inclusiu fomentant una economia amb un alt grau d'ocupació que generi cohesió social i territorial.

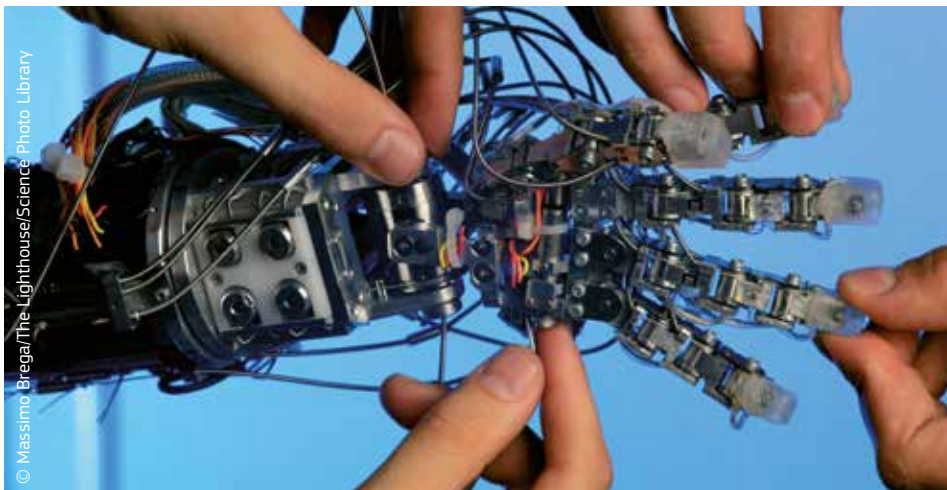
Al principi dels anys noranta dos grans canvis van començar a transformar l'economia i la vida quotidiana arreu del món, Europa inclosa: un va ser la globalització, que va fer que les economies d'arreu del món esdevinguessin cada vegada més interdependents; l'altre la revolució tecnològica i l'aparició d'Internet i de les noves tecnologies de la informació i la comunicació.

L'any 2000 la UE va aprovar una estratègia per modernitzar l'economia europea, que es va anomenar «procés de Lisboa».

Aquests últims set anys el món ha patit una crisi econòmica i financera que ha provocat una greu recessió econòmica i ha fet augmentar la desocupació a Europa. El procés de Lisboa ha estat substituït, doncs, per l'estratègia «Europa 2020», que inclou un seguit d'iniciatives per millorar la cohesió social i fer que les economies europees siguin més productives.

D'acord amb aquesta estratègia, els vint-i-vuit Estats membres de la UE han pres un seguit de decisions:

- atorgar a la Comissió Europea un paper més important per tirar endavant l'estratègia «Europa 2020» mitjançant la difusió de bones pràctiques a Europa;
- accelerar la reforma dels mercats financers i dels sistemes de seguretat social i liberalitzar els sectors de les telecomunicacions i de l'energia;
- millorar els sistemes d'ensenyament, fer més per ajudar els joves a trobar feina, millorar els vincles entre les universitats i el món empresarial i continuar desenvolupant els programes Erasmus+, Leonardo i Erasmus Mundus;
- agilitzar la creació d'un mercat únic europeu de la recerca que permeti la lliure circulació de científics, coneixement i tecnologia arreu d'Europa harmonitzant, per exemple, els règims fiscals o els de la seguretat social;
- incrementar la despesa en recerca i innovació fins al 3 % del PIB, un objectiu que ja han assolit els Estats Units.



Per poder continuar sent competitiva, la UE fomenta la innovació i les noves tecnologies.

9. Què vol dir ser ciutadà europeu

- ▶ Els ciutadans de la Unió Europea podem viatjar, viure i treballar a qualsevol lloc de la UE.
- ▶ La UE fomenta i finança programes per estrènyer els lligams entre els ciutadans en el camp de l'ensenyament i de la cultura.
- ▶ El sentiment de pertinença a la Unió Europea només s'anirà desenvolupant de manera gradual a mesura que la UE aconsegueixi resultats concrets i pugui explicar amb més claredat què és el que fa per als ciutadans.
- ▶ Els ciutadans europeus ja som capaços de reconèixer els símbols que representen la identitat europea que compartim com ara la moneda única, la bandera europea o l'himne de la Unió Europea.
- ▶ Actualment, ja hi ha una «esfera pública europea» amb partits polítics d'àmbit europeu; cada cinc anys es convoquen eleccions al Parlament Europeu i, un cop constituït, aquest dóna el seu vistiplau als comissaris de la nova Comissió Europea.

El concepte de ciutadania de la Unió Europea ha estat establert pel Tractat: «És ciutadà de la Unió qualsevol persona que tingui la nacionalitat d'un Estat membre. La ciutadania de la Unió s'afegeix a la ciutadania nacional i no la substitueix» (article 20 del Tractat de Funcionament de la Unió Europea). Però, concretament, què vol dir ser ciutadà de la UE?

I. Viatjar, viure i treballar a Europa

Els ciutadans de la UE tenim dret a circular, treballar i residir a qualsevol lloc de la Unió.

Si heu fet una formació universitària d'un mínim de tres anys, us reconeixeran el títol a tots els Estats membres de la UE. Això és així perquè tot Estat membre de la UE parteix del principi de confiança i reconeix la qualitat dels sistemes d'ensenyament i de formació de la resta.

A més, tret de la policia, de l'exèrcit o de serveis semblants, podeu treballar en el sector de la salut, de

l'ensenyament o altres serveis públics de qualsevol Estat membre de la Unió Europea. Fet i fet, hauria de ser del tot normal contractar un professor britànic perquè ensenyés anglès a Roma o que un jove llicenciat belga pogués presentar-se a unes oposicions de l'administració pública francesa.

Abans de viatjar per la UE, és convenient demanar la targeta sanitària europea a les autoritats sanitàries nacionals perquè tingueu cobertura sanitària si us poseu malalts o teniu un accident en un altre Estat membre.

II. Com podem exercir els nostres drets els ciutadans europeus

Els ciutadans de la Unió Europea no som només treballadors o consumidors. També gaudim de drets polítics concrets. D'ençà que va entrar en vigor el Tractat de Maastricht, tots els ciutadans de la UE, amb independència de la nostra nacionalitat, tenim dret a



© Christophe Vander Eecken/Reporters

Els europeus són lliures de viure i treballar a l'Estat membre de la UE que vulguin.

votar i a poder presentar-nos com a candidats a les eleccions al Parlament Europeu i a les eleccions municipals de la localitat on residim sigui a l'Estat membre que sigui.

Des del mes de desembre del 2009, quan va entrar en vigor el Tractat de Lisboa, també tenim dret a demanar a la Comissió que tiri endavant una proposta legislativa si aconseguim aplegar un milió de signatures en un nombre prou important d'Estats membres.

III. Drets fonamentals

El compromís de la Unió Europea amb els drets dels ciutadans es va posar de manifest a Niça el mes de desembre de l'any 2000 quan el Consell Europeu va proclamar la Carta dels Drets Fonamentals de la Unió Europea. Aquesta Carta va ser elaborada per una convenció de parlamentaris nacionals i europeus, representants dels governs nacionals i un membre de la Comissió Europea. La Carta té sis títols («Dignitat», «Llibertats», «Igualtat», «Solidaritat», «Ciutadania» i «Justícia») i cinquanta-quatre articles en els quals s'estableixen els valors fonamentals de la Unió Europea i els drets civils, polítics, econòmics i socials dels seus ciutadans.

Els primers articles són consagrats a la dignitat humana, al dret a la vida, al dret a la integritat de la persona i al dret a la llibertat d'expressió i de consciència. El títol «Solidaritat» inclou una innovació en incorporar drets socials i econòmics, com ara:

- el dret a la vaga;
- el dret dels treballadors a ser informats i consultats;
- el dret a conciliar vida familiar i vida professional;
- el dret a rebre assistència sanitària i assistència social a tot arreu de la Unió Europea.

La Carta també fomenta la igualtat entre homes i dones i instaura drets com ara la protecció de dades, la prohibició de les pràctiques eugenèsiques o la clonació reproductora d'éssers humans, el dret a la protecció del medi ambient, els drets del menor i de la gent gran o el dret a gaudir d'una bona administració.

El Tractat de Lisboa, que va entrar en vigor l'1 de desembre del 2009, atorga a la Carta el mateix caràcter jurídic que els Tractats de tal manera que la Carta pot constituir un fonament jurídic per interposar una demanda davant del Tribunal de Justícia de la UE. Tot i així, a Polònia i al Regne Unit, la Carta s'hi aplica amb certes restriccions jurisdiccionals; també s'aplica així a la República Txeca.



OUn dels drets establerts per la Carta dels Drets Fonamentals de la Unió Europea és el dret a conciliar la vida familiar amb la vida laboral.

A més, l'article 6 del Tractat de Lisboa constitueix prou fonament jurídic perquè la UE signi la Convenció Europea dels Drets Humans. Així, en els Tractats ja no s'hi faria una simple referència, a aquesta Convenció, sinó que aquesta tindria força jurídica en els Estats membres i, doncs, protegiria encara més els drets humans.

IV. Europa, educació i cultura

El sentiment de pertànyer a una col·lectivitat i compartir un destí comú no es pot crear artificialment: només s'aconsegueix si teniu una consciència cultural comuna. Per això Europa s'ha de centrar no només en qüestions econòmiques, sinó també en qüestions culturals, educatives i ciutadanes.

La UE no determina l'organització de l'ensenyament ni cap pla d'estudis: aquestes coses es decideixen en l'àmbit nacional o local. Però duu a terme programes de promoció dels intercanvis educatius que permeten que els joves vagin a estudiar a l'estranger, aprenguin idiomes o participin en activitats conjuntes a centres d'ensenyament o amb col·legues de diferents països. Aquests programes són Comenius (ensenyament primari i secundari), Erasmus (ensenyament superior), Leonardo da Vinci (formació professional), Grundtvig (educació per a adults) i Jean Monnet (ensenyament i recerca universitària sobre la integració Europea).

Els països europeus col·laboren mitjançant el «procés de Bolonya» per crear l'Espai Europeu d'Ensenyament Superior. Això vol dir, per exemple, que els currículums universitaris de tots els països participants condueixen a l'expedició de títols comparables i reconeguts mútuament: grau, màster i doctorat.

En l'àmbit de la cultura, el programa «Europa Creativa» té com a objectiu impulsar la col·laboració entre els creadors, els promotors i els distribuïdors de programes de televisió o de pel·lícules i els organismes culturals dels diferents països; això estimula la producció cinematogràfica i televisiva europea, amb la qual cosa millora l'equilibri entre Europa i els Estats Units en aquest sentit.

Una de les característiques fonamentals de la UE és la diversitat lingüística i preservar-la és un més dels seus objectius. La política de multilingüisme és, doncs, imprescindible per al bon funcionament de les institucions europees. La legislació de la UE ha d'estar redactada en les vint-i-quatre llengües oficials i tots els diputats del Parlament Europeu tenen dret a expressar-se en la seva llengua en els debats parlamentaris.

V. El síndic de greuges europeu i el dret de petició al Parlament Europeu

Per acostar la Unió Europea a la ciutadania, el Tractat de la Unió Europea va crear la figura del síndic de greuges europeu, que és nomenat pel Parlament Europeu per tota una legislatura. El síndic de greuges europeu estudia les queixes contra les institucions o els organismes de la UE. S'hi poden adreçar tots els ciutadans de la UE i totes les persones físiques i jurídiques que resideixin o tinguin la seva seu social en un Estat membre. Quan se li presenta una denúncia, el síndic de greuges europeu intenta que el cas es resolgui de mutu acord entre el demandant i la institució o l'organisme denunciats.

A més, un altre vincle important entre els ciutadans i les institucions de la UE és el dret de petició al Parlament Europeu de tota persona resident en un Estat membre.

VI. El sentiment de pertinença a la UE

La idea de l'Europa dels ciutadans és molt recent. Com ja hem dit, actualment ja disposem d'alguns símbols més que representen la nostra identitat europea comuna, com ara el passaport europeu, en circulació des de 1985, o el permís de conducció europeu, que s'expedeix des de 1996 a tots els Estats membres. La UE també té un lema, «Units en la diversitat», i una diada, el 9 de maig, el «Dia d'Europa».

D'altra banda, l'himne europeu («L'Himne a l'Alegria» de Beethoven) i la bandera europea (un cercle de dotze estrelles daurades sobre fons blau) s'esmentaven explícitament en el projecte de constitució del 2004, però es van suprimir del Tractat de Lisboa que la va substituir. Tot i així, continuen sent símbols de la UE i

tant els Estats membres, com les autoritats locals i els ciutadans els poden fer servir quan vulguin.

Però els ciutadans no poden sentir que pertanyen a la Unió Europea si no saben del cert què fa la UE o no entenen per què ho fa. Les institucions europees i els Estats membres han de fer molt més per explicar els afers de la UE en un llenguatge senzill i entenedor.

Els ciutadans han de notar que les polítiques de la UE tenen conseqüències concretes en les seves vides. En aquest sentit, l'ús dels bitllets i monedes d'euro a partir del 2002 ha tingut un impacte molt important. Més de dos terços de la ciutadania europea gestionen ara els seus diners i els seus estalvis en euros. A més, gràcies al fet que el preu dels béns i dels serveis s'expressa en euros, els consumidors poden comparar preus en els diversos Estats membres.

D'altra banda, gràcies a l'Acord de Schengen s'han suprimit els controls fronterers entre la majoria dels Estats membres de la UE i això també fa que els ciutadans se sentin part d'un àmbit geogràfic únic i unificat.

El sentiment de pertànyer a la UE prové, sobretot, del fet de poder participar en el seu procés de presa de decisions. Tots els ciutadans adults tenen el dret de votar a les eleccions al Parlament Europeu; aquest és un fonament molt important de la legitimitat democràtica de la UE. Aquesta legitimitat augmenta a mesura que es confereixen més poders al Parlament Europeu, que els parlaments nacionals tenen més influència en els afers de la UE i que els ciutadans europeus participen més activament en oenagés, moviments polítics o partits polítics d'àmbit europeu. Hi ha diverses maneres de participar en la configuració de l'agenda europea i d'influir en les polítiques de la UE. Per exemple, es pot participar en els fòrums de debat dedicats als afers europeus o penjar opinions o piulades als blogs o xarxes socials dels comissaris o dels parlamentaris europeus. També es pot contactar directament amb la Comissió o el Parlament a través d'Internet o a les oficines i representacions que aquestes institucions tenen a cada Estat membre (vegeu la contraportada interior).

La Unió Europea es va crear per posar-es al servei dels ciutadans d'Europa i el seu futur s'ha de dissenyar amb la seva participació activa des de tots els punts de vista. Els pares fundadors ja ho sabien. «No unim Estats, unim persones», afirmava l'any 1952 Jean Monnet. Sensibilitzar l'opinió pública sobre l'utilitat de la UE i implicar els ciutadans en les seves activitats és un dels reptes més importants a què han de fer front avui dia les institucions europees.

10. Una Europa de llibertat, seguretat i justícia

- ▶ La supressió de les fronteres interiors de la UE entre un Estat membre i un altre representa un avantatge claríssim per als ciutadans, que ara poden viatjar sense haver d'aturar-se a la duana.
- ▶ Però aquesta llibertat de circulació ha d'anar acompanyada d'una intensificació dels controls a les fronteres exteriors de la UE per combatre amb eficàcia el tràfic de persones o drogues, la delinqüència organitzada, la immigració il·legal o el terrorisme.
- ▶ Els Estats membres de la UE col·laboren policialment i judicialment perquè Europa sigui un espai més segur.

Els ciutadans europeus tenen tot el dret a viure en llibertat a qualsevol lloc de la Unió Europea sense haver de patir persecucions ni cap acte de violència, però el que més preocupa ara mateix els europeus és precisament la delinqüència internacional i el terrorisme.

És evident que la llibertat de circulació ha d'implicar per a tothom el mateix nivell de seguretat i les mateixes possibilitats d'accedir a la justícia a tot el territori de la UE. Gràcies a les successives modificacions dels Tractats, la Unió Europea ha anat creant gradualment un espai únic de llibertat, seguretat i justícia.

Amb els anys l'actuació de la UE en aquests àmbits s'ha ampliat amb l'aprovació per part del Consell Europeu de tres programes marc: el programa de Tampere (1999-2004), el programa de La Haia (2005-2009) i el programa d'Estocolm (2010-2014). El programa de Tampere i el de La Haia tenien per objectiu millorar la seguretat i el d'Estocolm se centra més en la protecció dels drets dels ciutadans.

El Tractat de Lisboa, que va entrar en vigor el mes de desembre del 2009, ha millorat força la presa de decisions en aquests àmbits. Abans, els Estats membres s'havien reservat per a ells tota la responsabilitat de crear i gestionar l'espai de llibertat, seguretat i justícia. El Consell de Ministres feia la feina més important i només deixava a la Comissió i al Parlament Europeu qüestions de poca volada. Però el Tractat de Lisboa ho ha capgirat tot: ara el Consell de Ministres pren per majoria qualificada gairebé totes les decisions referents a l'espai de llibertat, seguretat i justícia i, a més, el Parlament hi participa en peu d'igualtat.

1. Lliure circulació dins de la UE i protecció de les fronteres exteriors

La supressió dels controls a les fronteres interiors i la lliure circulació de persones dins de la UE planteja als Estats membres problemes de seguretat. Per compensar-ho, cal prendre més mesures de seguretat a les fronteres exteriors. A més, com que de la llibertat de



© Tim Pamel/Corbis

Davant de l'envelliment de la població de la UE, els immigrants legals i amb la formació adequada poden suplir les mancances del mercat de treball.

Gràcies a la col·laboració entre les autoritats duaneres europees s'està reduint la delinqüència i el tràfic il·legal de persones, armes o estupefaents.



circulació també se'n beneficien els delinqüents transfronterers, els cossos i forces de seguretat i les autoritats judicials han de col·laborar per combatre'ls.

Una de les iniciatives més importants per facilitar els desplaçaments dels ciutadans dins de la Unió Europea va tenir lloc l'any 1985 quan els governs de Bèlgica, de la República Federal d'Alemanya d'aleshores, de Luxemburg i dels Països Baixos van signar un acord a la petita ciutat fronterera luxemburguesa de Schengen per suprimir el control de persones, amb independència de la seva nacionalitat, a les fronteres comunes, harmonitzar els controls a les seves fronteres amb països no pertanyents a la UE i introduir una política comuna de visats. Així és com es va crear un espai sense fronteres interiors: l'Espai Schengen.

Els Acords de Schengen s'han integrat en els Tractats de la UE i l'Espai Schengen s'ha anat ampliant geogràficament de manera progressiva. El 2013 tots els Estats membres de la UE tret de Bulgària, Croàcia, Irlanda, el Regne Unit, Romania i Xipre, així com quatre països no pertanyents a la UE (Islàndia, Liechtenstein, Noruega i Suïssa) apliquen íntegrament les disposicions de l'Acord de Schengen.

El reforçament dels controls a les fronteres exteriors de la UE ha esdevingut una prioritat després de les ampliacions del 2004 i del 2007. L'agència de la UE anomenada Frontex, amb seu a Varsòvia, és la responsable de gestionar la col·laboració en matèria de seguretat a les fronteres exteriors. Els Estats membres hi poden posar a disposició vaixells, helicòpters i avions per organitzar patrulles conjuntes, per exemple a zones sensibles del Mediterrani. La UE també s'està plantejant la creació d'un servei europeu de guàrdies de fronteres.

II. Política d'asil i d'immigració

Europa està molt orgullosa de la seva llarga tradició humanitària d'asil i d'acolliment d'estrangers i refugiats que pateixen amenaces i persecucions, però actualment els governs de la UE han de fer front a la necessitat de reaccionar amb urgència en un espai sense fronteres interiors davant del nombre cada vegada més gran d'immigrants legals i il·legals.

Els governs de la UE han decidit harmonitzar les seves legislacions perquè les sol·licituds d'asil es puguin examinar d'acord amb un conjunt de principis bàsics que siguin uniformement reconeguts a tot arreu de la Unió Europea. De moment, s'han adoptat algunes normes mínimes comunes per admetre demandants d'asil o per atorgar l'estatus de refugiat. A més, s'ha creat l'Oficina Europea de Suport a l'Asil, amb seu a Malta, per fomentar la col·laboració en aquest terreny entre els Estats membres.

En els últims anys han arribat a les costes europees molts immigrants il·legals; la solució d'aquest problema és una de les prioritats actuals de la UE. Els Estats membres estan col·laborant en la lluita contra el tràfic d'éssers humans i en l'elaboració d'unes normes comunes per poder repatriar immigrants il·legals. Alhora, s'està coordinant més bé la immigració legal gràcies a la normativa europea sobre la reunificació familiar, sobre la situació dels residents de llarga durada i sobre l'admissió de ciutadans de països de fora de la UE que volen venir a Europa a estudiar o a fer-hi recerca.

III. Lluita contra la delinqüència internacional

Cal fer un esforç important de coordinació per combatre les xarxes clandestines que trafiquen amb persones i exploten la gent més vulnerable, especialment dones i nens.

La delinqüència organitzada és cada vegada més sofisticada i fa servir xarxes europees o internacionals per dur a terme les seves activitats. D'altra banda, el terrorisme ha demostrat clarament que pot actuar amb una gran brutalitat a qualsevol lloc del món.

És per això que s'ha creat el Sistema d'Informació de Schengen (SIS), que és una base de dades molt completa gràcies a la qual la policia i les autoritats judicials dels Estats membres poden intercanviar informació per investigar persones mitjançant l'expedició d'ordres de detenció o d'extradició o cercar objectes robats com ara vehicles o obres d'art. Ara s'ha engegat una nova base de dades de nova generació, SIS II, que tindrà més capacitat i permetrà emmagatzemar encara més dades.

Una de les millors maneres de capturar els delinqüents és seguir la pista dels seus guanys il·legals. Per aquest motiu i per impedir el finançament de les organitzacions criminals i terroristes, la UE ha aprovat una legislació en matèria de blanqueig de diners.

La fita més important que hem assolit els últims anys en la col·laboració entre forces de l'ordre ha estat la creació d'Europol, un òrgan de la UE format per funcionaris de policia i duaners, amb seu a La Haia. Europol s'encarrega d'un ampli ventall de temes relacionats amb la delinqüència internacional: tràfic de drogues, comerç de vehicles robats, tràfic de persones i xarxes d'immigració clandestina, explotació sexual de dones i nens, pornografia, falsificació de productes comercials, tràfic de matèries radioactives i nuclears, terrorisme, blanqueig de diners i falsificacions de bitllets d'euro.

IV. Cap a l'espai judicial europeu

Avui dia a la Unió Europea hi ha sistemes judicials molt diversos, cadascun dins de les seves fronteres nacionals respectives. Però la delinqüència internacional i el terrorisme no respecten cap frontera. És per això que la UE necessita un marc comú per poder lluitar contra el terrorisme, el tràfic de drogues o les falsificacions, millorar la col·laboració internacional en aquest àmbit i garantir als seus ciutadans un alt grau de protecció. També necessita la UE una política comuna de justícia penal perquè la col·laboració entre els tribunals dels diversos Estats membres no es vegi dificultada pel fet que les definicions dels actes delictius siguin diferents a cada ordenament jurídic nacional.

L'exemple més clar de col·laboració en aquest àmbit és Eurojust, una estructura central de coordinació que es va crear i establir a La Haia l'any 2003. El seu objectiu és facilitar que els òrgans nacionals judicials i d'investigació col·laborin en els processos penals en què estiguin implicats diversos Estats membres de la UE. Agafant Eurojust com a base es podrà crear una fiscalia europea si així ho decideix el Consell o un grup d'almenys nou Estats membres. La funció del fiscal europeu seria investigar i perseguir els delictes contra els interessos econòmics de la UE.

Una altra eina de col·laboració pràctica transfronterera és l'ordre de detenció europea, operativa des del mes de gener del 2004, que substitueix els llargs procediments d'extradició.

En matèria de Dret civil la UE ha aprovat un seguit de normatives perquè les decisions judicials adoptades per un Estat membre en causes transfrontereres de divorcis, separacions, custòdia de fills i pensions alimentàries es puguin aplicar a la resta d'Estats membres. D'altra banda, la UE ha establert uns procediments comuns per simplificar i agilitzar la resolució de les causes transfrontereres en cas de reclamacions civils de poca importància no disputades, com ara fallides empresarials o reclamació de deutes.

11. La UE en el món

- ▶ La Unió Europea sempre té més poder d'influència en el món quan parla amb una sola veu com ara en qualsevol negociació comercial. Per donar més volada al perfil internacional de la UE, el Consell Europeu va crear el 2009 la figura del president permanent del Consell i la de l'Alt Representant d'Afers Exteriors i de Política de Seguretat de la Unió.
- ▶ En matèria de defensa cada Estat membre manté la sobirania, tant és si és neutral o membre de l'OTAN. De totes maneres, els Estats membres de la UE estan desenvolupant la col·laboració militar per dur a terme missions conjuntes de manteniment de la pau.
- ▶ La UE és un element fonamental del comerç internacional i en el si de l'Organització Mundial del Comerç (OMC) treballa per garantir uns mercats oberts i un sistema comercial regulat.
- ▶ Per raons històriques i geogràfiques, la UE dedica especial atenció al continent africà amb polítiques d'ajuda al desenvolupament, atorgament de preferències comercials, concessió d'ajuda alimentària i defensa dels drets humans.

La Unió Europea ha arribat a ser una gran potència mundial en termes econòmics, comercials i monetaris. Alguna vegada s'ha dit que és un «gegant econòmic» i un «nan polític», però l'expressió és exagerada perquè la Unió Europea té un pes molt important en les altes instàncies internacionals, com ara l'Organització Mundial del Comerç (OMC), els organismes especialitzats de les Nacions Unides (ONU) o les cimeres mundials sobre medi ambient i desenvolupament.

Això no obstant, és cert que la UE i els Estats membres encara tenen molt camí a fer en l'àmbit diplomàtic i en l'àmbit polític per poder parlar amb una sola veu dels problemes més rellevants. En realitat, la clau de volta de la sobirania nacional, que és la defensa militar, continua en mans dels governs nacionals, vinculats entre ells per compromisos i aliances com ara l'OTAN.

I. La Política Exterior i de Seguretat Comuna

A. CREACIÓ D'UN SERVEI DIPLOMÀTIC EUROPEU

La Política Exterior i de Seguretat Comuna (PESC) i la Política Europea de Seguretat i Defensa (PESD), establertes pels Tractats de Maastricht (1992), d'Amsterdam (1997) i de Niça (2001), defineixen quines són les principals tasques de la UE en l'àmbit de la política exterior. Aquestes polítiques constitueixen el que s'anomenava «segon pilar» de la UE, un àmbit polític en el qual les decisions es prenen per acord intergovernamental i on la Comissió i el Parlament només tenien un paper secundari; es basava en el consens i els Estats membres tenien la possibilitat d'abstenir-se. El Tractat de Lisboa ha suprimit els «pilars» de l'estructura de la UE, però no ha canviat el sistema de decisió en qüestions de seguretat i defensa; el que sí ha canviat és el nom de la PESD, que ara es diu Política Comuna de Seguretat i Defensa (PCSD); també ha potenciat el perfil de la PESC en crear el càrrec d'Alt Representant d'Afers Exteriors i de Política de Seguretat de la Unió.

La UE participa en operacions civils i militars de manteniment de la pau com ara la força de lluita contra la pirateria en aigües de Somàlia.



La feina de l'Alt Representant d'Afers Exteriors consisteix a representar el punt de vista col·lectiu de la UE i actuar en el seu nom a organitzacions i conferències internacionals. Per dur a terme la seva feina, disposa dels milers de funcionaris europeus i nacionals que formen el Servei Europeu d'Acció Exterior, que de fet és el servei diplomàtic de la UE.

L'objectiu fonamental de la política exterior de la UE és garantir la seguretat, l'estabilitat, la democràcia i el respecte dels drets humans, no només en el nostre entorn immediat, com ara els Balcans, sinó també a d'altres llocs conflictius del món, com ara l'Àfrica, l'Orient Mitjà o el Caucas. La característica principal d'aquesta política europea és el «poder suau» que exerceix mitjançant actuacions com ara l'observació d'eleccions, l'ajuda humanitària o l'ajuda al desenvolupament. L'any 2012 la UE hi va dedicar més de 1 300 milions d'euros. El 60 % de l'ajuda al desenvolupament que es concedeix a nivell mundial correspon a la UE; la UE ajuda els països més necessitats a lluitar contra la pobresa, alimentar la població, evitar les catàstrofes naturals, accedir a l'aigua potable i lluitar contra les malalties. Alhora, la UE anima activament aquests països a respectar l'estat de dret i a obrir els seus mercats al comerç internacional. La Comissió i el Parlament Europeu vigilen que l'ajuda es lliuri de manera responsable i es gestioni i es faci servir correctament.

És la UE capaç d'anar més enllà d'aquesta diplomàcia «suau»? Realment hi està disposada? Aquest és el principal repte dels propers anys. Massa sovint les declaracions conjuntes del Consell Europeu i les seves posicions comunes sobre importants afers internacionals (el procés de pau a l'Orient Mitjà, l'Iraq, el terrorisme, les relacions amb Rússia, l'Iran, Cuba, etc.) només expressen un mínim comú denominador. Mentrestant, els grans Estats membres continuen per la seva banda fent la seva tasca diplomàtica habitual. Però només quan la Unió Europea parla amb una sola veu és quan l'escolten a l'escena mundial. Si vol tenir més credibilitat i influència, la UE ha de combinar el seu poder econòmic i comercial amb l'aplicació progressiva de la Política Comuna de Seguretat i Defensa.

B. RESULTATS CONCRETS DE LA POLÍTICA COMUNA DE SEGURETAT I DEFENSA (PCSD)

La Unió Europea només té capacitat per gestionar crisis des del 2003 a mesura que els Estats membres han anat posant a disposició d'ella una part de les seves forces militars.

La responsabilitat de les operacions militars correspon a un conjunt d'òrgans polítics i militars: el Comitè Polític i de Seguretat (CPS), el Comitè Militar de la UE (CMUE),

el Comitè per als Aspectes Civils de la Gestió de Crisis (COMCIV) i l'Estat Major de la Unió Europea (EMUE). Aquests òrgans són responsables davant del Consell i tenen la seva seu a Brussel·les.

Aquest conjunt d'instruments és el que dóna pes a la Política Comuna de Seguretat i Defensa i permet a la UE dur a terme les seves tasques, humanitàries o d'establiment o manteniment de la pau. Cal evitar, però, que les missions de la UE dupliquin les de l'OTAN, i això és el que garanteixen els acords «Berlín Plus» signats per la UE i l'OTAN en virtut dels quals la UE pot accedir als recursos logístics de l'OTAN relacionats amb la detecció, la comunicació, el comandament o el transport.

Des del 2003 la Unió Europea ha dut a terme trenta operacions militars i civils. La primera va ser a Bòsnia i Hercegovina, on les tropes de la UE van substituir les forces de l'OTAN. Aquestes missions i operacions sota bandera europea han tingut o tenen lloc a tres continents: cal esmentar a tall d'exemple la missió EUFOR duta a terme al Txad i la República Centreafricana, l'operació «Atalanta» d'EUNAVFOR per lluitar contra la pirateria somali al golf d'Aden, la missió EULEX per ajudar Kosovo a establir fermament l'estat de dret o la missió EUPOL a l'Afganistan per ajudar a formar la policia afganesa.

El preu tan alt i la sofisticació cada vegada més gran de la tecnologia militar fan cada vegada més necessari que les diverses indústries de l'armament dels Estats membres col·laborin entre elles, especialment ara que tothom està reduint les despeses públiques per superar la crisi financera. A més, la intervenció conjunta de diverses forces armades nacionals en missions exteriors requereix que es produeixin avenços en l'estandardització i la interoperabilitat dels equipaments. És per això que el Consell Europeu de Salònica va decidir el mes juny del 2003 crear una Agència de Defensa Europea que contribuís a desenvolupar la capacitat militar de la UE. L'Agència es va crear oficialment el 2004.

II. Una política comercial oberta al món

La seva importància com a potència comercial dóna a la Unió Europea una considerable influència internacional. La UE assumeix com a pròpies les normes de l'Organització Mundial del Comerç (OMC), a la qual pertanyen 159 països. Aquestes normes ofereixen seguretat i transparència jurídica en les relacions comercials internacionals. És l'OMC qui estableix els criteris necessaris perquè els seus membres es puguin defensar de pràctiques comercials injustes com ara el dúmping (vendre per sota del cost de producció), una

La UE fomenta l'obertura de mercats i el desenvolupament del comerç en el marc multilateral de l'Organització Mundial del Comerç (OMC).



© Andy Aitchison/In Pictures/Corbis

pràctica que fan servir alguns exportadors per competir amb altres empreses. També disposa l'OMC d'un mecanisme de resolució dels conflictes que puguin sorgir entre dos o més socis comercials.

A la ronda de converses comercials de Doha la UE intenta des del 2001 donar una empenta al comerç internacional. És cert que les negociacions són difícils, però la UE està convençuda que en un context de crisi econòmica i financera, si es produís una contracció del comerç mundial, la recessió esdevindria una autèntica depressió.

La política comercial de la UE està molt relacionada amb la seva política de desenvolupament. Gràcies al sistema de preferències generalitzades (instrument d'accés preferencial no recíproc al mercat europeu), la UE ja ha reduït o suprimit del tot els aranzels o les quotes d'importació de la majoria de productes importats de països en vies de desenvolupament o d'economies en fase de transició, però és que en el cas dels quaranta-nou països més pobres del món la UE ha anat fins i tot més enllà i ha donat lliure accés al mercat europeu a tots els productes procedents d'aquests països, llevat naturalment de les armes.

En canvi, la UE no ha signat cap acord comercial concret amb els seus principals socis comercials, països desenvolupats com ara els Estats Units o el Japó. En aquests casos les relacions es gestionen a través dels mecanismes de l'OMC tot i que actualment s'estan negociant acords bilaterals. La Unió Europea està incrementant les relacions comercials amb les potències emergents d'altres parts del món com ara la Xina, l'Índia o els països de l'Amèrica Central i del Sud. Els acords comercials signats amb aquests països també inclouen un capítol de cooperació cultural i tècnica. La Xina ha esdevingut el segon soci comercial de la UE després dels Estats Units i la principal proveïdora de la UE de productes importats: l'any 2012 més del 17 % de les mercaderies importades a la UE provenien de la

Xina. La Unió Europea també és el principal soci comercial de Rússia i la seva principal font d'inversions internacionals.

III. Àfrica

Les relacions entre Europa i l'Àfrica subsahariana es remunten a fa molts anys. Arran del Tractat de Roma, les colònies i territoris d'ultramar dels Estats membres van esdevenir l'any 1957 països associats de la Comunitat Econòmica Europea (CEE). La descolonització que es va iniciar al principi dels anys seixanta va transformar aquest vincle en una associació de caràcter diferent, és a saber, una associació entre països sobirans.

L'Acord de Cotonou, signat l'any 2000 a la capital de Benín, marca una nova etapa en la política de desenvolupament de la UE. És un acord comercial i d'ajuda entre la Unió Europea i els països de l'Àfrica, del Carib i del Pacífic (ACP) i, pel seu abast, és el més ambiciós mai fet al món entre països desenvolupats i països en vies de desenvolupament. Aquest acord substitueix el Conveni de Lomé, signat l'any 1975 a la capital de Togo, que es va anar actualitzant posteriorment de manera regular.

L'Acord de Cotonou va força més enllà que els seus antecessors perquè supera les relacions comercials basades simplement en l'accés al mercat i n'amplia l'abast; a més, també introdueix nous procediments per fer front als abusos relacionats amb els drets humans.

La UE ha fet concessions comercials molt considerables als països menys desenvolupats, trenta-nou dels quals són signataris de l'Acord de Cotonou. Des del 2005 aquests països poden exportar pràcticament tots els seus productes a la UE sense haver de pagar cap aranzel.

12. El futur d'Europa

- ▶ «Europa no es farà d'una vegada ni en una obra de conjunt: es farà gràcies a realitzacions concretes que creïn en primer lloc una solidaritat de fet».
- ▶ Aquesta declaració de 1950 és encara vigent. Però quins seran els grans reptes d'Europa els propers anys?

«Europa no es farà d'una vegada ni en una obra de conjunt: es farà gràcies a realitzacions concretes que creïn en primer lloc una solidaritat de fet». Això és el que va dir Robert Schuman el 9 de maig de 1950 en la seva famosa Declaració que va iniciar el projecte d'integració europea. Seixanta anys més tard aquestes paraules són més veritat que mai. La solidaritat entre els pobles i les nacions d'Europa s'ha d'adaptar constantment per fer front als nous reptes d'un món canviant. La realització del mercat únic al principi dels anys noranta va ser una gran fita, però amb això no n'hi havia prou. Perquè el mercat funcionés realment bé, es va haver d'inventar l'euro l'any 1999 i, per gestionar l'euro i garantir l'estabilitat de preus, es va fundar el Banc Central Europeu. Però la crisi financera del 2008-2009 i la crisi del deute sobirà del 2010 han demostrat que l'euro és vulnerable als atacs dels especuladors mundials. El que cal, a més del BCE, és una coordinació de les polítiques pressupostàries nacionals molt més estricta que la que fa actualment l'Eurogrup, és a dir, els ministres d'economia i finances de la zona euro. Establirà aviat la UE una autèntica governança econòmica comuna, és a dir, un autèntic govern econòmic comú europeu?

Jean Monnet, el gran arquitecte de la integració europea, conclouïa les seves memòries de 1976 tot dient que «les nacions sobiranes del passat ja no són el marc en què es poden resoldre els problemes del present. No poden garantir el seu progrés ni controlar el seu futur. I la Comunitat no és més que una etapa vers les formes d'organització del món de demà». Ateses les característiques de l'economia mundial d'avui dia, l'encertaríem si consideréssim que la Unió Europea ja no té cap rellevància política? O més aviat caldria que ens demanéssim com podem aprofitar tot el potencial de més de 500 milions d'europes que compartim valors i interessos?

És probable que aviat la Unió Europea tingui més de trenta Estats membres amb històries, llengües i cultures molt diferents. Pot aquesta família de nacions tan diverses construir una esfera pública i política comuna? Poden els seus ciutadans desenvolupar un sentiment comú de pertinença a Europa tot mantenint uns vincles profunds amb el seu país, la seva regió i la seva comunitat local? Potser sí si els Estats membres d'avui segueixen l'exemple de la primera Comunitat Europea, la CECA, que va néixer de les runes de la Segona Guerra Mundial. La legitimitat moral d'aquesta primera Comunitat es basava en la reconciliació i la consolidació de la pau entre antics enemics i en el principi que tots els Estats membres, ja fossin grans o petits, havien de gaudir dels mateixos drets i respectar les minories.

Podrem continuar tirant endavant la integració europea suposant que els Estats membres i els ciutadans europeus vulguin el mateix? O tiraran els dirigents de la UE pel camí de l'anomenada «cooperació reforçada» en virtut de la qual es podrien formar grups d'Estats membres que avancessin junts sense la resta en qualsevol matèria? La proliferació d'aquesta mena d'acords podria conduir-nos a una Europa a la carta o de geometria variable on cada Estat membre podria optar per aplicar només les polítiques que considerés més oportunes o decidir pertànyer a les institucions que més li convinguessin. Aquesta solució podria semblar la més senzilla, però això seria el començament de la fi de la UE, que funciona gestionant els interessos comuns dels Estats membres a curt i a llarg termini i es basa en el concepte de solidaritat, la qual cosa vol dir compartir tant els costos, com els avantatges i disposar de normes i de polítiques comunes. Qualsevol exempció d'una obligació, qualsevol excepció o qualsevol cas de no participació en algunes de les polítiques de la UE ha de ser excepcional i en tot cas breu. És cert que les disposicions o els períodes transitoris poden ser necessaris, però és imprescindible que tots els Estats membres compleixin les mateixes normes i vulguin complir els mateixos objectius perquè d'una altra manera es trencaria la solidaritat i s'anirien en orris els avantatges que representa formar part d'una Europa forta i unida.



Els europeus han de treballar junts avui pel bé del seu futur.

Alhora, la crisi econòmica ha fet palès que els Estats membres que fan servir l'euro es troben en una situació de dependència mútua que els ha portat a funcionar com a una mena de nucli fort de la UE.

La globalització obliga Europa a competir no només amb els seus rivals tradicionals, com ara el Japó o els Estats Units, sinó també amb les noves potències econòmiques que estan creixent molt ràpidament com ara el Brasil, la Xina o l'Índia. Pot la UE continuar restringint l'accés al seu mercat únic per defensar el seu nivell de protecció social o ecològica? Doncs, és que encara que ho fes, no podria defugir la dura realitat de la competència internacional. L'única solució és que Europa esdevingui una autèntica protagonista a nivell mundial, que actui a l'uníson a l'escena mundial i que defensi els seus interessos amb eficàcia parlant amb una sola veu. En aquesta direcció només podem avançar si anem cap a la unió política. El president del Consell Europeu, Donald Tusk, el president de la Comissió, Jean-Claude Juncker, i l'Alta Representant d'Afers Exteriors i de Política de Seguretat de la Unió, Federica Mogherini, han de liderar la UE amb força i coherència.

Alhora, Europa ha de mostrar-se més propera als ciutadans. El Parlament Europeu, a qui el nou Tractat atorga ara més poders, és elegit per sufragi universal directe cada cinc anys. Però el percentatge real de votants en aquestes eleccions varia força d'un Estat membre a un altre i, en general, el seu nombre és més aviat minso. El repte que es plantegen les institucions de la UE i els governs nacionals és com trobar la manera adequada, mitjançant l'ensenyament, les oenagés, etc., d'informar els ciutadans i de comunicar amb ells per fomentar l'aparició d'una esfera pública comuna a tot Europa on tots els ciutadans de la UE puguin dir la seva i contribuir a decidir l'agenda política.

Finalment, Europa ha de fer servir tot el seu pes en l'escena internacional. Una de les grans forces de la UE és la seva capacitat de difondre els valors europeus més enllà de les seves fronteres, valors com ara el respecte dels drets humans, la defensa de l'estat de dret, la protecció del medi ambient o el manteniment de la protecció social en una economia de mercat social. La UE és imperfecta i amb prou feines es pot erigir com a model de la resta de la humanitat, però si Europa té èxit, altres regions la veuran com a un exemple. Quins poden ser els èxits de la UE els propers anys? Restablir l'equilibri de les seves finances públiques, abordar l'envelliment de la població de manera que no es penalitzin injustament les futures generacions, trobar respostes ètiques als enormes reptes que plantegen els avenços científics i tecnològics i, molt especialment, biotecnològics o garantir la seguretat dels seus ciutadans sense tocar les llibertats. Si ho pot fer, Europa continuarà sent respectada i font d'inspiració per a la resta del món.

Fites històriques de la integració europea

- 1950** **9 de maig**
Robert Schuman, ministre francès d'Afers Exteriors, pronuncia un important discurs en el qual presenta un seguit de propostes inspirades en idees de Jean Monnet; concretament, proposa que França i la República Federal d'Alemanya posin en comú els recursos de carbó i d'acer en una nova organització, que resta oberta als altres països d'Europa.
- 1951** **18 d'abril**
Sis països (Bèlgica, la República Federal d'Alemanya, França, Itàlia, Luxemburg i els Països Baixos) signen a París el Tractat constitutiu de la Comunitat Europea del Carbó i de l'Acer (CECA), que entra en vigor el 23 de juliol de 1952 per un període de cinquanta anys.
- 1955** **1-2 de juny**
A la conferència de Messina els ministres d'Afers Exteriors dels sis països signataris del Tractat de la CECA decideixen ampliar la integració europea a tota l'economia.
- 1957** **25 de març**
Els sis països signataris del Tractat de la CECA signen els Tractats de Roma que estableixen la Comunitat Econòmica Europea (CEE) i la Comunitat Europea de l'Energia Atòmica (Euratom), que entren en vigor l'1 de gener de 1958.
- 1960** **4 de gener**
A iniciativa del Regne Unit el Conveni d'Estocolm crea l'Associació Europea de Lliure Comerç (EFTA/AELC), que inclou diversos països europeus que no són Estats membres de la CEE.
- 1963** **20 de juliol**
Signatura a Yaoundé, Camerun, del Conveni d'Associació entre la CEE i divuit països africans.
- 1965** **8 d'abril**
Signatura del Tractat de fusió dels òrgans executius de les tres comunitats, CECA, CEE i Euratom, pel qual es constitueixen un Consell i una Comissió únics, que entra en vigor l'1 de juliol de 1967.
- 1966** **29 de gener**
Arran de la crisi política que pateix França, aquest país accepta, mitjançant l'anomenat «Compromís de Luxemburg», tornar a ocupar el seu lloc al Consell a canvi de mantenir la regla de la unanimitat quan estiguin en joc «interessos nacionals vitals».
- 1968** **1 de juliol**
Supressió amb un any i mig d'antelació dels últims drets de duana vigents entre els Estats membres per als productes industrials i creació de l'arancel duaner comú.
- 1969** **1-2 de desembre**
A la cimera de La Haia els dirigents polítics de la CEE decideixen avançar en la integració europea.

- 1970** **22 d'abril**
Signatura a Luxemburg del Tractat pel qual es permet el finançament progressiu de les Comunitats Europees mitjançant recursos propis i pel qual s'amplien els poders de control del Parlament Europeu.
- 1973** **1 de gener**
Dinamarca, Irlanda i el Regne Unit ingressen a les Comunitats Europees, que ara passen a tenir nou Estats membres; Noruega en queda fora arran d'un referèndum en contra.
- 1974** **9–10 de desembre**
A la cimera de París els dirigents polítics dels nou Estats membres decideixen reunir-se tres vegades l'any en el si del Consell Europeu; també donen el vistiplau a l'elecció del Parlament Europeu per sufragi universal directe i decideixen crear el Fons Europeu de Desenvolupament Regional.
- 1975** **28 de febrer**
Signatura del Conveni de Lomé (Lomé I) entre la Comunitat Econòmica Europea i quaranta sis països de l'Àfrica, el Carib i el Pacífic (països ACP).
- 22 de juliol**
Signatura del Tractat pel qual s'incrementen els poders pressupostaris del Parlament Europeu i pel qual s'estableix el Tribunal de Comptes Europeu, que entra en vigor l'1 de juny de 1977.
- 1979** **7–10 de juny**
Primera elecció per sufragi universal directe dels 410 diputats al Parlament Europeu.
- 1981** **1 de gener**
Adhesió de Grècia a la Comunitat Europea, que passa a tenir deu Estats membres.
- 1984** **14 i 17 de juny**
Segona elecció al Parlament Europeu per sufragi universal directe.
- 1985** **7 de gener**
Jacques Delors esdevé president de la Comissió (1985-1995).
- 14 de juny**
Signatura de l'Acord de Schengen, que es proposa suprimir els controls a les fronteres entre els Estats membres de les Comunitats Europees.
- 1986** **1 de gener**
Adhesió d'Espanya i Portugal a les Comunitats Europees, que passen a tenir dotze Estats membres.
- 17 i 28 de febrer**
Signatura a Luxemburg i a La Haia de l'Acta Única Europea, que entra en vigor l'1 de juliol de 1987.
- 1989** **15 i 18 de juny**
Tercera elecció al Parlament Europeu per sufragi universal directe.
- 9 de novembre**
Caiguda del mur de Berlín.

- 1990** **3 d'octubre**
Reunificació alemanya.
- 1991** **9–10 de desembre**
El Consell Europeu de Maastricht aprova el Tractat de la Unió Europea, que preveu una política exterior i de seguretat comuna, una cooperació més estreta en els àmbits de la justícia i dels afers d'interior i una unió econòmica i monetària, que inclou una moneda única.
- 1992** **7 de febrer**
Signatura del Tractat de la Unió Europea a Maastricht, que entra en vigor l'1 de novembre de 1993.
- 1993** **1 de gener**
Creació del mercat únic.
- 1994** **9 i 12 de juny**
Quarta elecció per sufragi universal directe del Parlament Europeu.
- 1995** **1 de gener**
Adhesió d'Àustria, Finlàndia i Suècia a la Unió Europea, que passa a tenir quinze Estats membres; Noruega se'n torna a quedar fora arran d'un altre referèndum en contra.
- 23 de gener**
Entrada en funcions de la Comissió presidida per Jacques Santer (1995-1999).
- 27–28 de novembre**
Conferència Euromediterrània de Barcelona, en la qual s'aprova crear una associació entre la UE i els països del sud del Mediterrani.
- 1997** **2 d'octubre**
Signatura del Tractat d'Amsterdam, que entra en vigor l'1 de maig de 1999.
- 1998** **30 de març**
Inici del procés d'adhesió de nous països candidats: Xipre, Malta i deu països més de l'Europa Central i Oriental.
- 1999** **1 de gener**
Onze Estats membres de la UE adopten l'euro, primerament per a les transaccions no monetàries dels mercats financers, i substitueixen les seves monedes nacionals; el Banc Central Europeu es fa responsable de la política monetària; als onze Estats membres s'hi afegeix Grècia l'1 de gener del 2001.
- 10 i 13 de juny**
Cinquena elecció al Parlament Europeu per sufragi universal directe.
- 15 de setembre**
Entrada en funcions de la Comissió presidida per Romano Prodi (1999-2004).
- 15–16 d'octubre**
El Consell Europeu de Tampere decideix fer de la UE un espai de llibertat, seguretat i justícia.

- 2000**
- 23–24 de març**
El Consell Europeu de Lisboa defineix una nova estratègia per donar una empenta a l'ocupació, modernitzar l'economia i enfortir la cohesió social en una Europa que es vol que es fonamenti en el coneixement.
- 7–8 de desembre**
El Consell Europeu de Niça aprova el text d'un nou tractat que reforma el sistema de presa de decisions de la UE de cara a la futura ampliació; els presidents del Parlament Europeu, del Consell Europeu i de la Comissió Europea proclamen la Carta dels Drets Fonamentals de la Unió Europea.
- 2001**
- 26 de febrer**
Signatura del Tractat de Niça, que entra en vigor l'1 de febrer del 2003.
- 14–15 de desembre**
El Consell Europeu de Laeken aprova una declaració sobre el futur de la UE que obre la via a una futura gran reforma de la UE i a la convocatòria d'una convenció, presidida per Valéry Giscard d'Estaing, per redactar una constitució europea.
- 2002**
- 1 de gener**
Introducció de les monedes i bitllets d'euro en els dotze Estats membres de la zona euro.
- 2003**
- 10 de juliol**
La Convenció sobre el futur d'Europa completa la seva tasca amb l'avantprojecte de constitució europea.
- 2004**
- 1 de maig**
Adhesió a la UE d'Eslovàquia, Eslovènia, Estònia, Hongria, Letònia, Lituània, Malta, Polònia, la República Txeca i Xipre.
- 10 i 13 de juny**
Sisena elecció al Parlament Europeu per sufragi universal directe.
- 29 d'octubre**
Signatura a Roma de la Constitució europea pels vint-i-cinc caps d'estat o de govern de la UE.
- 22 de novembre**
Entrada en funcions de la Comissió presidida per José Manuel Barroso (2004–2014).
- 2005**
- 29 de maig i 1 de juny**
Vot en contra de la Constitució europea en el referèndum celebrat a França i als Països Baixos tres dies més tard.
- 3 d'octubre**
Inici de les negociacions d'adhesió de Turquia i Croàcia.
- 2007**
- 1 de gener**
Adhesió de Bulgària i Romania a la Unió Europea; Eslovènia és el tretzè Estat membre que adopta l'euro.
- 13 de desembre**
Signatura del Tractat de Lisboa.

- 2008** **1 de gener**
Malta i Xipre adopten l'euro, que ja han adoptat quinze Estats membres.
- 2009** **1 de gener**
Eslovàquia és el setzè Estat membre que adopta l'euro.
- 4-7 de juny**
Setena elecció al Parlament Europeu per sufragi universal directe.
- 2 d'octubre**
Els irlandesos aproven en referèndum el Tractat de Lisboa.
- 1 de desembre**
Entrada en vigor del Tractat de Lisboa; Herman Van Rompuy esdevé president del Consell Europeu i Catherine Ashton Alta Representant d'Afers Exteriors i de Política de Seguretat de la Unió.
- 2010** **9 de febrer**
El Parlament Europeu dóna la seva aprovació a la nova Comissió Europea, presidida per segona vegada per José Manuel Barroso.
- 9 de maig**
Es crea un mecanisme d'estabilització financera de 750 000 milions d'euros, una de les nombroses actuacions dissenyades per ajudar Europa a sortir de la crisi financera i econòmica.
- 2011** **1 de gener**
Estònia és el dissetè Estat membre que adopta l'euro.
- 2012** **2 de març**
Signatura del Tractat d'Estabilitat, Coordinació i Governança en la Unió Econòmica i Monetària, que entra en vigor l'1 de gener del 2013.
- 2013** **1 de juliol**
Adhesió de Croàcia a la Unió Europea.
- 2014** **1 de gener**
Letònia és el divuitè país que adopta l'euro.
- 22-25 de maig**
Vuitena elecció al Parlament Europeu per sufragi universal directe.
- 2015** **1 de gener**
Lituània és el divuitè país que adopta l'euro.

Contacteu amb la Unió Europea



PER INTERNET

Al web «Europa» trobareu informació en totes les llengües oficials de la Unió Europea:
www.europa.eu



PERSONALMENT

A tot arreu d'Europa hi ha centenars de centres d'informació sobre la Unió Europea; trobareu l'adreça del centre que tingueu més a prop vostre al web www.europedirect.europa.eu



PER TELÈFON O CORREU POSTAL

Europe Direct és un servei que us ajudarà a trobar resposta a qualsevol pregunta sobre la Unió Europea; podeu posar-vos-hi en contacte trucant al número gratuït **00 800 6 7 8 9 10 11** (hi ha operadors de telefonia mòbil que no permeten trucar a números 00 800 o bé fan pagar la trucada), o, si sou fora de la UE, trucant al número de pagament **+32 22999696**, o enviant un missatge electrònic a l'adreça que trobareu al web www.europedirect.europa.eu



PUBLICACIONS SOBRE EUROPA

Per trobar publicacions sobre la UE, només cal fer un clic al web de l'EU-Bookshop:
www.bookshop.europa.eu

També podeu obtenir informació i fullets sobre la Unió Europea a les adreces següents:

REPRESENTACIONS DE LA COMISSIÓ EUROPEA

Representació a Barcelona

Passeig de Gràcia, 90
08010 Barcelona
Espanya
Tel. +34 93 467 73 80
<http://ec.europa.eu/barcelona>
correu electrònic: comm-rep-barcelona@ec.europa.eu

Representació a Espanya (Madrid)

Paseo de la Castellana, 46
28046 Madrid
Espanya
Tel. +34 91 423 80 00
<http://ec.europa.eu/spain>

OFICINES DEL PARLAMENT EUROPEU

Oficina a Barcelona

Passeig de Gràcia, 90
08010 Barcelona
Espanya
Tel. +34 93 272 20 44
<http://www.europarlbarcelona.eu>
correu electrònic: epbarcelona@europarl.europa.eu

Oficina a Espanya (Madrid)

Paseo de la Castellana, 46
28046 Madrid
Espanya
Tel. +34 91 436 47 47
<http://www.europarl.es>
correu electrònic: epmadrid@europarl.europa.eu

Hi ha representacions de la Comissió Europea i oficines del Parlament Europeu a tots els Estats membres de la Unió Europea; la Unió Europea també té delegacions a la resta de països del món.

Unió Europea



Estats membres de la Unió Europea (2015)



Paisos candidats i potencials països candidats a l'adhesió a la Unió Europea

Europa en dotze lliçons

Per a què serveix la Unió Europea? Per què i com va començar tot plegat? Com funciona la UE? Què ha aconseguit la UE per als seus ciutadans i quins reptes té al davant actualment?

A l'era de la globalització pot competir la UE amb garanties d'èxit amb les grans economies tot mantenint la seva protecció social? Quin paper tindrà la UE a l'escena mundial els propers anys? On seran les seves fronteres? Quin serà el futur de l'euro?

Aquestes són algunes de les qüestions que planteja Pascal Fontaine, expert en la UE, en aquesta edició de la seva popular publicació *Europa en dotze lliçons*. Pascal Fontaine va ser assistent de Jean Monnet i professor de l'*Institut d'Études Politiques* de París.

